

Výroční zpráva České astronomické společnosti 2006

stručná charakteristika

V České astronomické společnosti v roce 2006 pracovalo 7 místních poboček (Praha, Západočeská, Východočeská, České Budějovice, Teplice, Brno a Třebíč), 9 odborných sekcí (Sekce pozorovatelů proměnných hvězd, Zákrytová a astrometrická sekce, Sluneční, Přístrojová a optická sekce, Historická, Astronautická, Kosmologická, Sekce pro mládež a Společnost pro meziplanetární hmotu se statutem sekce), dále Odborná skupina pro temné nebe a Terminologická komise. ČAS měla v závěru roku 539 individuálních členů (o 44 více než v minulém roce) a 13 kolektivních členů (o 2 více než v minulém roce), z nichž nejvýznamnější je Astronomický ústav AV ČR. V roce 2006 vstoupilo do České astronomické společnosti 57 nových členů (o 6 více než vloni). Společnost vydává vlastní věstník Kosmické rozhledy, provozuje informační a popularizační web www.astro.cz pro nejširší veřejnost a vydává prostřednictvím Tiskového odboru AV ČR tisková prohlášení a zprávy z oblasti astronomie a kosmonautiky. Mezi významné činnosti v roce 2006 patřila odborná činnost sekcí, popularizace astronomie, vyhledávání a podpora mladých talentů v podobě Astronomické olympiády i činnosti sekce pro mládež, udělení tří cen, ochrana před světelným znečištěním, účast na 26. valném shromáždění Mezinárodní astronomické unie v Praze a zhotovení výstavy o hvězdárnách v České republice.

Výroční zpráva České astronomické společnosti za rok 2006

podrobná

O společnosti

Česká astronomická společnost je dobrovolné sdružení odborných a vědeckých pracovníků v astronomii, amatérských astronomů a zájemců o astronomii z řad veřejnosti. ČAS dbá o rozvoj astronomie v českých zemích a vytváří pojítka mezi profesionálními a amatérskými astronomy. ČAS je sdružena v Radě vědeckých společností a je kolektivním členem Evropské astronomické společnosti.

Volené orgány ČAS pracovaly v roce 2006 v tomto složení

Výkonný výbor

Předsedkyně	RNDr. Eva Marková, CSc.
Místopředseda	Pavel Suchan
Pověřený hospodář	Pavel Suchan
	Tomáš Bezouška
	Ing. Štěpán Kovář
	Mgr. Karel Mokrý

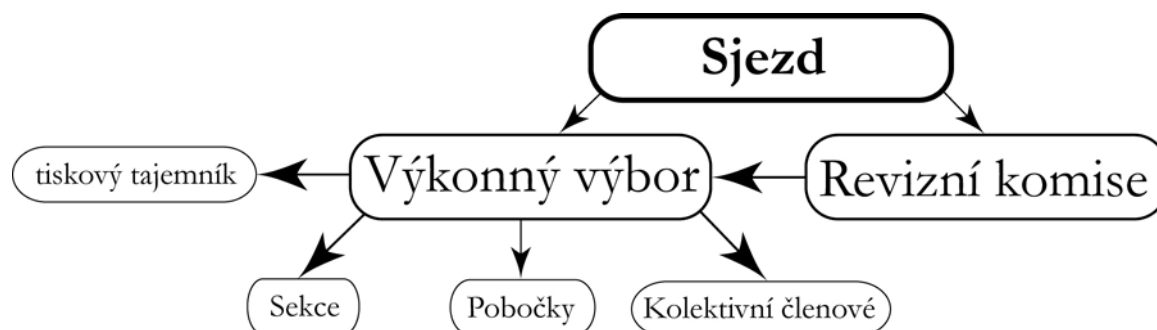
Revizní komise

RNDr. Jiří Prudký
Mgr. Lenka Soumarová
Bc. Zdeněk Tarant

Jmenované funkce Výkonným výborem

Tiskový tajemník	Pavel Suchan
Tajemník	Pavel Suchan

Organizační struktura ČAS

Členové společnosti jsou organizováni v místních pobočkách a odborných sekcích. Pobočky organizují členy v daném regionu, sekce mají celostátní působnost a organizují členy zaměřené na určitou oblast astronomie.

Sekce ČAS pokrývají zejména ty oblasti, ve kterých mohou i amatérští astronomové svými pozorováními a činnostmi přispět k rozvoji astronomie. V roce 2006 pracovaly tyto sekce:

- Sekce pozorovatelů proměnných hvězd
- Zákrytová a astrometrická sekce
- Sluneční sekce
- Historická sekce
- Přístrojová a optická sekce
- Sekce pro mládež
- Kosmologická sekce
- Astronautická sekce
- Společnost pro meziplanetární hmotu (kolektivní člen se statutem sekce)

Pobočky ČAS pořádají pravidelná setkání svých členů spojená s astronomickými přednáškami, organizují exkurze a jiné společné akce. Pobočky spolupracují s místními hvězdárnami a většina poboček vydává zpravodaj zaměřený na astronomické dění v příslušném regionu. V roce 2006 pracovaly tyto pobočky:

- Pražská
- Českobudějovická
- Teplická (v průběhu roku transformována na Astronomickou společnost Most se statutem pobočky)
- Západočeská
- Brněnská
- Východočeská
- Třebíčská

Pracovní skupiny zřizuje Výkonný výbor ČAS. V roce 2006 pracovaly tyto pracovní skupiny:

- Odborná skupina pro temné nebe
- Terminologická komise

Česká astronomická společnost v roce 2006 nabízela individuální členství profesionálním a amatérským astronomům i zájemcům o astronomii z řad široké veřejnosti. Za roční (kmenový) příspěvek, který byl stanoven na 300 Kč (pro nevýdělečně činné 200 Kč, pro zahraniční členy s výjimkou Slovenské republiky 400 Kč) + příspěvek do sekce nebo pobočky mohl člen využívat všech výhod uvedených souhrnně na <http://www.astro.cz/cas/clenove/vyhody/> - stručně některé z nich: věstník ČAS Kosmické rozhledy 6 x ročně, sleva 5 % při nákupu astronomické techniky u firmy SUPRA Praha, s.r.o., zlevněné vstupy na řadu hvězdáren, sleva na předplatné časopisu Astropis, sleva na poplatek na MHV, zdarma vstup na Knižní veletrh v Havlíčkově Brodě,.... Přehled místních poboček a odborných sekcí a jejich činnosti je aktualizován na adrese <http://www.astro.cz/cas/>. Každý člen je registrován v právě jedné sekci či pobočce jako kmenový člen. Každý člen se může stát hostujícím členem libovolného počtu dalších sekcí či poboček. Počet kmenových členů vypovídá o počtu členů ČAS, počet hostujících vyjadřuje množství členů aktivních ve více sekcích či pobočkách (hostující člen je započítán za každou sekci / pobočku právě jednou).

Na konci roku 2006 bylo evidováno 13 kolektivních členů:

Astronomický ústav AV ČR, Hvězdárna a planetárium hl. m. Prahy, Astronomická společnost v Hradci Králové, Vlašimská astronomická společnost, Valašská astronomická společnost, Společnost pro meziplanetární hmotu, Společnost Astropis, Hvězdárna barona Artura Krause v Pardubicích, Hvězdárna Františka Pešty v Sezimově Ústí, Hvězdárna a radioklub Karlovy Vary, Expresní astronomické informace, Jihlavská astronomická společnost a Astronomická společnost Most.

Stav členské základny České astronomické společnosti v roce 2006

K 31. prosinci 2006 měla Česká astronomická společnost celkem 539 členů. V roce 2006 vstoupilo do České astronomické společnosti 57 nových členů, nejvíce osob vstoupilo do Pražské pobočky. Věkový průměr nových členů je 37,01 let (nejmladší 15 let, nejstarší 74 let). Věkový průměr členů společnosti je 45 let. Nejstarším členem je čestný člen pan profesor Ing. Emil Škrabal, který v roce 2006 oslavil 100. narozeniny. Celkem 22 členů společnosti je starší osmdesáti let a 122 členů je mladší třiceti let. V České astronomické společnosti je 74 žen a 465 mužů. Celkem 27 členů má doručovací adresu v zahraničí. Přibližně 1/3 členů České astronomické společnosti má doručovací adresu v Praze. Nejpočetnější složkou je Pražská pobočka, která evidovala 180 kmenových členů. Česká astronomická společnost má v současné době 19 žijících čestných členů. Vysokoškolsky vzděláno je přibližně 50% členů České astronomické společnosti.

Věkové rozložení členů ČAS

Věk od - do	Počet členů
Od 15 do 19 let	15
Od 20 do 29 let	107
Od 30 do 39 let	97
Od 40 do 49 let	101
Od 50 do 59 let	84
Od 60 do 69 let	65
Od 70 do 79 let	48
Od 80 do 89 let	21
90 a starší	1

Výkonný výbor České astronomické společnosti

* V roce 2006 jsme navázali na dobrou zkušenost ze setkání zástupců poboček, sekcí a kolektivních členů (a také dalších astronomických subjektů v ČR) v minulém roce. Byla zorganizována dvě setkání. Jedno interní a ryze pracovní 28. ledna v Praze se zástupci skupin organizovaných v ČAS. O víkendu 13. – 14. května 2006 se v Praze - Kolovratech konalo otevřené setkání poboček, sekcí a kolektivních členů ČAS a také dalších astronomických subjektů a hvězdáren z ČR. Na programu bylo představení činnosti jednotlivých skupin, předání Kvízovy ceny za rok 2006 a přednáška laureáta. Značná část programu byla věnována zatmění Slunce 29.3.2006. V neděli se konala exkurze do Astronomické věže v Klementinu a setkání zástupců malých hvězdáren.

* S vědomím na důležitost vnitřní komunikace mezi jednotlivými orgány České astronomické společnosti byl kladen důraz na to, aby byl vyslán zástupce Výkonného výboru ČAS na výroční schůzi poboček, sekcí, případně kolektivních členů.

* Zástupce ČAS se zúčastnil 18. července 2006 v Domově důchodců v Brně Židenicích setkání u příležitosti 100. narozenin čestného člena ČAS a člena SMPH Prof. Ing. Emila Škrabala, DrSc.. Setkání se zúčastnilo vedení Domova důchodců, starosta Židenic, zástupci Magistrátu města Brna, za SMPH Doc. Vladimír Znojil a za ČAS místopředseda Pavel Suchan. Setkání bylo milé, neformální a potěšující z úžasné duševní kondice pana profesora. Pan profesor na blahopřání ČAS konstatoval *Tak jste si mě tady přeci jen našli.* ČTK na základě tiskové zprávy ČAS vydala agenturní zprávu k výročí profesora Škrabala.

* V druhé polovině roku byly zahájeny přípravy na řádný sjezd ČAS ve dnech 14. a 15. dubna 2007 na Hvězdárně ve Valašském Meziříčí.

* Mimořádně dobrá spolupráce probíhala s významným kolektivním členem Astronomickým ústavem AV ČR.

Udělené ceny

Česká astronomická společnost udělila v roce 2006 tři ceny – *Cenu Zdeňka Kvíze*, *Cenu Františka Nušla* a *Cenu Littera astronomica*.

Cena Zdeňka Kvíze za rok 2006 pro Ladislava Šmelcera

Česká astronomická společnost ocenila Kvízovou cenou za rok 2006 Ladislava Šmelcera, pracovníka Hvězdárny ve Valašském Meziříčí. Cena mu byla udělena za jeho přínos v oboru studia proměnných hvězd. Slavnostní předání ceny proběhlo 13. května 2006 v Praze – Kolovratech na celostátním setkání poboček a odborných sekcí České astronomické společnosti a dalších astronomických institucí. Po předání ceny byla přednesena laureátská přednáška.

Cena Františka Nušla za rok 2006 pro RNDr. Zdeňka Sekaninu, CSc.

Česká astronomická společnost ocenila Nušlovou cenou za rok 2006 RNDr. Zdeňka Sekaninu, CSc. z Jet Propulsion Laboratory (Laboratoř pro tryskový pohon) v Pasadeně, USA. Slavnostní předání ceny proběhlo při příležitosti 26. valného shromáždění Mezinárodní astronomické unie, které se v srpnu konalo po 39 letech opět v Praze. Nušlova cena byla slavnostně předána 16. srpna 2006 v budově Akademie věd v Praze. Po předání ceny následovala přednáška RNDr. Zdeňka Sekaniny, CSc. na téma „Výbuchy a řetězové štěpení komet“. Cenu předala předsedkyně České astronomické společnosti RNDr. Eva Marková, CSc. a čestný předseda České astronomické společnosti RNDr. Jiří Grygar, CSc.. Předání ceny i přednáška byly přístupné veřejnosti. Nušlova cena České astronomické společnosti je nejvyšší ocenění, které uděluje ČAS badatelům, kteří se svým celoživotním dílem obzvláště zasloužili o rozvoj astronomie. Je pojmenována po dlouholetém předsedovi ČAS prof. Františku Nušlovi (1867 – 1951). Česká astronomická společnost obnovila její udělování po padesátileté přestávce v roce 1999. Další informace o ceně Františka Nušla najdete na <http://www.astro.cz/cas/ceny/nuslova/>.

Cena Littera astronomica za rok 2006 pro RNDr. Oldřicha Hlada

Česká astronomická společnost ocenila cenou Littera astronomica za rok 2006 popularizátora astronomie RNDr. Oldřicha Hlada z Hvězdárny a planetária hl. m. Prahy. Slavnostní předání ceny proběhlo v pátek 13. října 2006 od 16:00 ve Velkém sále budovy Staré radnice na Havlíčkově náměstí v Havlíčkově Brodě. Laureát při této příležitosti přednesl přednášku „Několik slov o hvězdách“. Předání ceny i přednáška byly přístupné veřejnosti. Cena Littera astronomica České astronomické společnosti je určena k ocenění osobnosti, která svým literárním dílem významně přispěla k popularizaci astronomie u nás. Littera astronomica byla poprvé udělena v roce 2002. Cenu v roce 2006 dotovaly knihkupectví Kanzelsberger, a.s. a Společnost Astropis.

Realizované projekty

V roce 2006 bylo v rámci dotace Rady vědeckých společností v celkové výši 300 000 Kč realizováno 5 projektů: Odborné periodikum Kosmické rozhledy – z říše hvězd, Odborná a pozorovací činnost v oboru astronomie a souvisejících oborech, Popularizace astronomie a souvisejících oborů a prezentace výsledků vědeckého výzkumu, Astronomická olympiáda a Ochrana před světelným znečištěním a ochrana nočního prostředí. Podrobnější přehled činnosti vyplývající z těchto projektů naleznete v následujících kapitolách.

Členský časopis *Kosmické rozhledy* – z říše hvězd

V roce 2006 ČAS vydala s přesnou pravidelností plánovaných šest čísel zpravodaje *Kosmické rozhledy* – z říše hvězd. Navíc bylo vydáno jedno speciální číslo určené účastníkům Astronomické olympiády – obsahovalo pokyny a otázky pro řešitele a také informace o české astronomii, např. o hvězdárnách a planetáriích v ČR a o České astronomické společnosti. Jednotlivá čísla jsou k dispozici na internetových stránkách <http://kr.astro.cz/>.

Tisková prohlášení, tiskové zprávy, tiskové konference

ČAS v roce 2006 pokračovala ve vydávání tiskových prohlášení, jejichž vydávání zavedla v roce 1998. V roce 2006 vyšlo celkem 14 tiskových prohlášení a 18 tiskových zpráv. Dále je uveden pouze přehled, znění tiskových prohlášení a zpráv lze najít na www.astro.cz.

Tisková prohlášení:

č. 79 ze dne 25.1.2006	Dvacet roků od havárie raketoplánu Challenger.
č. 80 ze dne 26.1.2006	Obloze nyní vévodí planeta ozdobená prstencem Saturn.
č. 81 ze dne 15.2.2006	Planeta Mars se s námi "loučí" v souhvězdí Býka.
č. 82 ze dne 23.3.2006	Zatmění Slunce.
č. 83 ze dne 5.5.2006	Rozpadající se kometa 73P/Schwassmann Wachmann.
č. 84 ze dne 11.5.2006	Česká astronomická společnost udělila cenu Zdeňka Kvíze.
č. 85 ze dne 11.8.2006	Česká astronomická společnost udělila cenu Františka Nušla za rok 2006
č. 86 ze dne 17.8.2006	Pacifická astronomická společnost udělila cenu pro nejlepšího amatérského astronoma za rok 2006 Kamilu Hornochovi.
č. 87 ze dne 5.9.2006	Částečné zatmění Měsíce 7. září 2006.
č. 88 ze dne 26.9.2006	Cena Littera Astronomica za rok 2006.
č. 89 ze dne 4.11.2006	Světový kosmický týden 2006.
č. 90 ze dne 15.11.2006	Zvýšená aktivita meteorického roje Leonid v roce 2006.
č. 91 ze dne 21.12.2006	Čeští astronomové objevili vzplanutí hvězdy v Perseovi.
č. 92 ze dne 22.12.2006	Česká republika vstoupí do Evropské jižní observatoře od 1.1.2007.

Tiskové zprávy:

2.1.2006	Tři fotografické soutěže.
5.1.2006	První Českou astrofotografií měsíce se stala fotografie Petra Pazoura Měsíc a Venuše.
2.2.2006	Česká astrofotografie měsíce za leden 2006.
3.3.2006	Česká astrofotografie měsíce za únor 2006.
13.3.2006	V noci ze 14. na 15. března nastane zatmění Měsíce.
7.4.2006	Česká astrofotografie měsíce za březen 2006.
20.4.2006	Vzpomínkové setkání České astronomické společnosti na počest čestného předsedy Jiřího Grygara.
5.5.2006	Česká astrofotografie měsíce za duben 2006.
2.6.2006	Česká astrofotografie měsíce za květen 2006.
9.6.2006	Astronomická olympiáda 2005/2006 – 3. ročník skončí pražským finále 9.června.
3.7.2006	Česká astrofotografie měsíce za červen 2006.
3.8.2006	Vyhlášení výsledků fotosoutěže na téma světelné znečištění.
7.8.2006	Česká astrofotografie měsíce za červenec 2006.
1.9.2006	Česká astrofotografie měsíce za srpen 2006.
1.10.2006	Česká astrofotografie měsíce za září 2006.
2.11.2006	Česká astrofotografie měsíce za říjen 2006.
1.12.2006	Česká astrofotografie měsíce za listopad 2006.
14.12.2006	Skvrna na Slunci pozorovatelná okem (přes filtr!).

V roce 2006 ČAS nesvolala žádnou samostatnou tiskovou konferenci, spoluúčastnila se na tiskové konferenci k Evropské noci vědců pořádané Akademií věd ČR.

www.astro.cz

Tradičně je veřejnost i členové ČAS informováni prostřednictvím webových stránek <http://www.astro.cz> o aktuálním dění v astronomii a v ČAS. Tyto internetové stránky provozované Českou astronomickou společností plní především funkci informační a popularizační pro nejširší veřejnost, ale i pro novináře. Zajišťují také vnitřně organizační funkci naší společnosti. Server ČAS si v roce 2006 udržel vysokou návštěvnost přesahující v průměru 2000 přístupů denně, v průběhu pracovních dní přes 2100 přístupů. V roce 2006 bylo na serveru astro.cz vloženo 353 článků. Nejčastěji publikujícími autory v roce 2006 byli František Martinek (123) a Miroslava Hromadová (48) z Hvězdárny Valašské Meziříčí. Možnosti zasílání anotací jednotlivých článků již využívá 711 zájemců (stav ke 25. 1. 2007), v minulém roce to bylo ke stejnému datu 640 zájemců. Většina poboček a sekcí ČAS spravuje vlastní www stránky, na nichž složky poskytují informace z oblastí, které zajišťují (odkazy na www.astro.cz). I v průběhu roku 2006 hostovaly na serveru České astronomické společnosti stránky diskusního astronomického fóra rozděleného do mnoha kategorií – <http://www.astro-forum.cz>.

Moje vánoční kometa

Koncem roku byl uspořádán ve spolupráci České astronomické společnosti (Sekce pro mládež) a Společnosti pro meziplanetární hmotu 2. ročník fotografické soutěže Moje vánoční kometa nabízející čtyři kategorie od odborné přes dětskou až po volně inspirující. Citujeme z došlých reakcí: „*Vážená meziplanetární komise, děkujeme za krásný dopis, vlastně i za celou soutěž. Autor Filip Kurinec, o tom ještě neví, ale určitě se potěší. Já už mám dlouho velikou radost, i za obrázky, co se neumístily. Obloha nás láká, takže se těšíme na příští soutěže i na naše další Hvězdné projekty. Katarína Uhlířová a děti ze SVZUŠ v Jeseníku.*“

Evropská noc vědců 22.9.2006

Celoevropské popularizační akce - Evropské noci vědců 2006 se Česká astronomická společnost zúčastnila v úzké součinnosti s Tiskovým odborem Akademie věd jako jeden ze sedmi subjektů (vedle VŠCHT Praha, Národního muzea, Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Vysokého učení technického Brno, Sociologického ústavu AV ČR a Regionálního technického muzea v Plzni). ČAS byla koordinátorem astronomické části Noci vědců v ČR. Pro realizaci obdržela finanční podporu Evropské komise ze 6. rámcového programu ve výši 113 000 Kč. Noc vědců 2006 ve své astronomické části se odehrála na 20 místech v celé České republice. Místními pořadateli byly lidové hvězdárny, pobočky a sekce České astronomické společnosti a také Astronomický ústav Akademie věd ČR. Byly pořádány výstavy, přednášky, představili se výzkumníci, návštěvníci měli možnost pozorovat oblohu dalekohledy, byly připraveny propagační a informační materiály, pořádány soutěže a kvízy a předváděny pokusy. Tato část Noci vědců v ČR byla tedy velmi specifická, ostatní akce se konaly vždy v jednom místě. Česká astronomická společnost představila astronomickou část programu na tiskové konferenci pořádané Akademií věd k Evropské noci vědců. Byla odvysílána řada rozhovorů a veřejnost byla o všech programech průběžně informována na www.astro.cz.

Den s Astropisem

V budově Akademie věd v Praze se uskutečnil čtvrtý ročník akce Den s Astropisem. V letošním roce se již podruhé konal ve spolupráci s Českou astronomickou společností (Společnost Astropis je naším kolektivním členem) a také s Tiskovým odborem AV ČR. Akce byla spojena s propagací Společnosti, účastníkům byly k dispozici odborné i informační materiály, a to zdarma. V průběhu dne se uskutečnilo celkem 6 přednášek, které přednesly

špičky české astronomie a astrofyziky (Dr. Grygar, Dr. Kopecký, Mgr. Švanda, Prof. Kulhánek, Doc. Podolský a Dr. Jungwiert). Přednáškový den navštívilo celkem 110 posluchačů, z nichž cca 1/3 byli členové České astronomické společnosti. Akce je navštěvována i pracovníky řady hvězdáren v ČR. Z přednášek byl pořízen záznam Ing. Daliborem Glosem (členem ČAS) ke zveřejnění širší veřejnosti. Nejvzdálenějším posluchačem byl Dr. Zemánek z Varšavy.

Astronomická olympiáda

Je jednou z nejdůležitějších úloh, které ČAS dnes vykonává. V červnu roku 2006 byl ukončen 3. ročník a 1. října 2006 zahájen 4. ročník. Astronomická olympiáda byla od 4. ročníku zařazena Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy již jako samostatná soutěž (nikoliv už podkategorie Fyzikální olympiády) v soutěžích typu A (A 11 - Astronomická olympiáda), které MŠMT vyhlásilo pro školní rok 2006/2007 (viz Věstník MŠMT na adrese http://www.msmt.cz/Files/HTM/JFRunciikova11_7_06.htm).

Kromě kategorie E-F (8. a 9. ročník ZŠ a ekvivalentní ročníky na SŠ), která probíhala po všechny předchozí ročníky, byla letos poprvé vyhlášena také kategorie G-H určená pro 6. a 7. ročník ZŠ a ekvivalentní ročníky na SŠ. Tuto kategorii organizuje Hvězdárna v Karlových Varech, která se práci s mládeží dlouhodobě věnuje, kontaktní údaje jsou však shodné pro obě kategorie. Z časových důvodů jsme v tomto školním roce nestihli rozšíření o kategorii pro 1. a 2. ročník čtyřletého studia SŠ s návazností na Mezinárodní astronomickou olympiádu. S Hvězdárnou a planetáriem J. Palisy v Ostravě, jež se má stát organizátorem této kategorie, byl dohodnut posun možného rozšíření o tuto kategorii od školního roku 2007/2008. Citujeme z reakce na plánované rozšíření: *Děkuji za informace. Pokusím se zlákat naše žáky v prvním ročníku, aby vyzkoušeli své znalosti. Forma zadání mne pohladila po duši, je dostatečně pestrá, aby oslovila roztěkané žactvo, na rozdíl od Matematické či Fyzikální olympiády, které nabízím většinou marně. Ještě jednou moc děkuji a doufám, že se v příštím školním roce opravdu uskuteční Astronomická olympiáda i pro takové ročníky, kterých se budeme moci řádně zúčastnit. Mgr. Stanislava Štencová, Střední škola průmyslová strojnická, technická a Vyšší odborná škola Chrudim.*

V roce 2006 byla provedena řada jednání. Náměstkyně ministryně školství a Odbor pro mládež MŠMT jednoznačně podporují náborová řešení soutěží, vyhledávání zájemců, nabídnutí příležitosti a neodradit např. těžkým příkladem na začátku – to Astronomická olympiáda beze zbytku splňuje. Proběhlo také jednání mezi vedením MŠMT a Akademií věd. MŠMT uvádí jako příklad spolupráce také ČAS a Astronomickou olympiádu a poděkovalo Akademii věd za prostory ke konání finále. Panuje zásadní shoda mezi AV a MŠMT v tom, že podpora a vyhledávání mladých talentů je třeba už na základní škole. Do tohoto rámce Astronomická olympiáda plně zapadá.

ČAS v listopadu 2006 vyslala člena Výboru AO Ing. Jana Kožuška jako pozorovatele na Mezinárodní astronomickou olympiádu do Indie, který zde navázal kontakty pro plánovanou účast českých řešitelů v příštím roce. Na základě této cesty byla Astronomická olympiáda zahrnuta do plánu cest na mezinárodní kola olympiád v roce 2007 (účast 2 až 3 řešitelů a doprovodu). O náklady na cestu se podělily MŠMT (23 000 Kč) a Zahraniční odbor AV ČR (17 600 Kč).

Na zajištění AO se spolu s ČAS podílí také Hvězdárna v Sezimově Ústí a Sekce pro mládež ČAS. Informace k průběhu 4. ročníku Astronomické olympiády najdete na <http://olympiada.astro.cz/>.

Česká astrofotografie měsíce

Záměrem je propagace výzkumu vesmíru a zpřístupnění vynikajících českých výsledků. ČAM plní naše původní i současné záměry, totiž poskytnout prestižní prostor vynikajícím snímkům vesmíru a inspirovat mládež a začínající zájemce třeba i tím, že se spolu s kapacitami

v oboru mohou zúčastnit a dokonce vedle nich vyhrát, což už se stalo. Vyhrál už profesor z brněnské techniky i začínající mládenec a také klasičtí astronomové amatéři, milovníci oblohy. Vítězné fotografie a komentář poroty k nim pravidelně zveřejňuje ČTK a Tiskový odbor AV ČR v podobě tiskových zpráv i presentace na webu. Popis poroty k vítězné fotografii je vždy volen tak, aby obsahoval pro čtenáře poučení z oboru, ke kterému se fotografie váže. Česká astrofotografie měsíce je věnován samostatný oddíl na www.astro.cz. V závěru roku bylo připraveno vyhlášení prvního Astrofotografa roku (za rok 2006) a zpřístupnění všech snímků zaslaných do ČAM. Obojí bude realizováno v začátku roku 2007. Velké poděkování patří porotě ČAM, ve které zasedli vynikající amatérští astrofotografové Z. Bardon a Ing. M. Myslivec, člen Výkonného výboru ČAS Mgr. Mokřý, pracovník Hvězdárny v Úpici Ing. M. Bělík a vědecký pracovník Astronomického ústavu AV ČR Dr. P. Ambrož. Na České astrofotografii měsíce ČAS spolupracuje s Hvězdárnou v Úpici.

16. Podzimní knižní veletrh

V pátek a sobotu 13. a 14. října 2006 proběhl v Havlíčkově Brodě 16. Podzimní knižní veletrh na téma Vesmír v nás a kolem nás, kde Česká astronomická společnost hrála jednu z hlavních rolí. Program byl zajištěn ve spolupráci s dalšími subjekty a jednotlivci, kterým za vše upřímně děkujeme: Nakladatelství Aldebaran z Valašského Meziříčí, Jihlavská astronomická společnost, Jan Zahajský a Supra Praha, s.r.o., Společnost Astropis a knihkupectví Kanzelsberger, a.s.. Popáté byla udělena cena Littera astronomica, která byla letos poprvé dotována nejen poukázkou na odběr knih knihkupectví Kanzelsberger v ceně 4000 Kč, ale poprvé byla díky Společnosti Astropis předána peněžní odměna ve výši 5000 Kč. Jihlavská astronomická společnost zajistila pozorování Slunce i večerní pozorování a přítomný pan hejtmán kraje Vysočina si to snad zapamatuje k dostatečné podpoře vybudování hvězdárny v Jihlavě. Zhasnuté veřejné osvětlení v centru města na dobu večerního pozorování a možnost o tom promluvit na tiskové konferenci za přítomnosti zákonodárců místopředsedy senátu Pitharta, místopředsedy sněmovny Kasala a kandidáta na senátora Dědečka (byl přítomen jako prezident PEN klubu) byla výborná příležitost propagovat ochranu nočního prostředí. Na vernisáž výstavy Naše hvězdárny přijel ze Ženevy nejen autor Štěpán Kovář, ale také Jiří Grygar a asi 30 hostů. Na panelovou diskusi vedenou Jiřím Grygarem se dostavilo přes 70 lidí. Knižní stánek ČAS a NVA zajišťovalo tradičně Nakladatelství Aldebaran včetně letošní novinky, modelu sondy Spirit na Marsu, kterou pořídila firma Supra Praha, s.r.o..

Hvězdárny v Česku – výstava fotografií

V České republice má výstavba astronomických observatoří velkou tradici, od doby Tychona Brahe a Johannese Keplera přes věž pražského Klementina až ke světově ojedinělé síti lidových (popularizačních) hvězdáren. Na území České republiky bylo vystavěno přes 160 nejrůznějších typů hvězdáren. ČAS připravila k příležitosti 26. valného shromáždění IAU fotografickou výstavu. Premiéru měla na valném shromáždění IAU v Praze, poté byla vystavena v Malé galerii vědeckého obrazu UK MFF, v Muzeu Vysočiny v Havlíčkově Brodě a v Praze – Kolodějích. Výstava se půjčuje zadarmo, podmínkou je odvoz z místa momentálního uskladnění výstavy. Autorem výstavy je Ing. Štěpán Kovář.

Seminář ke 100. výročí narození Doc. Františka Linka

V listopadu proběhl seminář ke 100. výročí narození jedné z nejvýznamnějších osobností české astronomie minulého století Doc. Františka Linka. Seminář uspořádala v prostorách Matematicko fyzikální fakulty Univerzity Karlovy Společnost pro dějiny věd a techniky ve spolupráci s Českou astronomickou společností.

26. valné shromáždění Mezinárodní astronomické unie (IAU)

Na 26. valném shromáždění IAU konaném v srpnu v Praze byla představena řada významných výsledků, do povědomí veřejnosti na celém světě však pražské valné shromáždění IAU vešlo vyřazením Pluta z rodiny planet a zavedením nových kategorií těles ve Sluneční soustavě. Pro Českou astronomickou společnost bylo pražské valné shromáždění jednou z hlavních priorit roku 2006. ČAS se podílela těmito aktivitami:

- * Byla připravena česko-anglická výstava Hvězdárny v Česku odrážející český fenomén hvězdárny (autor a příprava Ing. Štěpán Kovář).
- * Západočeská pobočka ČAS připravila vlastní expozici (v angličtině) Astronomie v Západních Čechách, která doplnila výstavu ČAS.
- * Tým lidí připravoval v době před, během i po valném shromáždění IAU na internetových stránkách ČAS www.astro.cz aktuální zpravodajství z valného shromáždění IAU (a to i pro svého kolektivního člena Astronomický ústav AV ČR), návštěvnost se v průběhu kongresu pohybovala mezi 2000 až 3500 přístupy denně. Na www.astro.cz se denně objevovaly české překlady vybraných článků z kongresových novin. Archív je stále přístupný na adrese <http://www.astro.cz/iau2006/>.
- * ČAS získala na kongresu velké množství propagačních materiálů ze světových observatoří, které byly využity např. pro Evropskou noc vědců či Sekci pro mládež a pobočky a sekce i tyto materiály mohly převzít pro svoji potřebu.

Pražské valné shromáždění bylo také výraznou propagací České astronomické společnosti. Ta byla představena v kongresových novinách na dvoustraně o českých vědeckých astronomických institucích. Kamil Hornoch byl oceněn cenou Pacifické astronomické společnosti jako nejlepší amatérský astronom v roce 2006.

Věda v ulicích

23. - 24. června proběhla v Praze otevřená výstava Věda v ulicích, kterou velmi zdařile, s velkou propagací a velkým ohlasem médií i veřejnosti pořádala Česká hlava. Své stanoviště tam měla i Česká astronomická společnost spolu se svým kolektivním členem Astronomickým ústavem Akademie věd ČR. Odhad návštěvníků, kteří za dva jasné a parné dny prošli naším stanovištěm, je několik tisíc. Stánek ČAS nabízel pozorování fotosféry a chromosféry Slunce, diskuze a zodpovídání dotazů návštěvníků a velký sortiment propagačních a informačních materiálů.

Věda v ulicích je příklad akce, po které lze očekávat příliv nových členů, rozdalo se velké množství propagačních a informačních materiálů včetně seznamu složek a kontaktu na ně. Také se po takovéto akci zvyšuje návštěvnost www.astro.cz. Výrazným způsobem jsme propagovali omezování světelného znečištění a rozdávali zájemcům brožurku o světelném znečištění vydanou ČAS v roce 2006 z grantu Nadace Partnerství. Propagace je vždy v závislosti na místě pořádání širší, v tomto případě jsme propagovali některé naše další kolektivní členy, a to Společnost Astropis a Hvězdárnu a planetárium hl. m. Prahy. ČAS na akci spolupracovala s firmou SUPRA Praha, s.r.o. a Ing. Jaromírem Jindrou, kteří se svými dalekohledy zajistili přístrojové vybavení a sami sebou i vynikající odborné průvodce. Účast na Vědě v ulicích 22. září 2006 v Plzni připravila Západočeská pobočka, informace najdete níže ve zprávě o činnosti pobočky.

Spolupráce s Českým svazem ochránců přírody - Zelená stezka Zlatý list

Česká astronomická společnost se o víkend 20.-21.5.2006 v Prokopském údolí v Praze 5 zúčastnila doprovodného programu Pražského kola přírodovědné soutěže Zelená stezka Zlatý list, kterou pořádá Český svaz ochránců přírody. Stanoviště bylo doprovodným programem pro

soutěží, ale i pro veřejnost. K dispozici byly astronomické dalekohledy na pozorování fotosféry a chromosféry Slunce, propagační a informační materiály a odborníci k zodpovídání dotazů. Podrobnosti o soutěži na <http://www.sweb.cz/zszlpraha/>. Na akci měl úspěšnou premiéru model Sluneční soustavy. Děkujeme za zajištění techniky firmě Supra Praha, s.r.o..

MHV – akce pro pozorovatele a majitele astronomických dalekohledů

Ve dnech 28.4. - 1.5.2006 v tradici neuvěřitelné a až nadpřirozené smůly propršelo v obci Zubří u Nového Města na Moravě na Českomoravské vrchovině „3.MHV jaro 2006“ - setkání pozorovatelů a majitelů astronomické techniky. I bez nočního pozorování, na které měl být kladen hlavní důraz, mělo 56 účastníků každý den nabitý program od 11:30 do pozdních nočních hodin – od přednášek Doc. Zdeňka Mikuláška z MU v Brně přes technické přednášky, konzultace nad jednotlivými přístroji až k radioastronomii. Na přípravě se významným způsobem podílela Přístrojová a optická sekce ČAS, firma SUPRA Praha, s.r.o., (Ing. Jan Zahajský) a Ing. Jaromír Jindra a na místě také Mgr. Lenka Soumarová a Jan Pacák. Více o akci na <http://www.astro.cz/akce/mhv/2006/>. Česká astronomická společnost akci pořádá za režijní náklady.

Den Země

Česká astronomická společnost v sobotu 22. dubna 2006 zřídila své stanoviště na Dni Země ve Středisku ekologické výchovy hl. m. Prahy v Toulcově dvoře v Praze 10. Pozorovalo se Slunce (fotosféra a chromosféra) a pozemské objekty (shodou okolností dům čestného předsedy ☺), probíhaly soutěže pro děti od nejmenších až po starší i pro dospělé, rozdávaly se propagační a informační materiály, propagovali jsme časopis Astropis, který vydává kolektivní člen ČAS Společnost Astropis. Na akci spolupracovaly firma SUPRA Praha, s.r.o. a Hvězdárna Fr. Pešty v Sezimově Ústí a řada členů ČAS. Stanoviště navštívilo asi 800 zájemců. Třem vylosovaným, kteří vyplnili astronomický kvíz, byla odeslána CD s kurzem astronomie.

Vzdělávání

* ČAS se spolupodílela na semináři pro učitele „Má příroda dost tmy?“ ve Středisku ekologické výchovy hl. m. Prahy Toulcův dvůr. Seminář má akreditaci MŠMT.

* Západočeská pobočka ČAS ve spolupráci s Hvězdárnou v Rokycanech pořádala tradičně akreditovaný seminář pro učitele (MŠMT) ASUF (Astronomický seminář pro učitele fyziky).

Vzpomínkové setkání na počest čestného předsedy Dr. Jiřího Grygara

V pátek 21. dubna 2006 od 15 do 17:30 hodin se uskutečnilo v Zrcadlové kapli Klementina v Praze Vzpomínkové setkání České astronomické společnosti na počest čestného předsedy Dr. Jiřího Grygara (v březnu oslavil své sedmdesátiny). Na programu byly nejen gratulace významných hostů, ale také retrospektivní pohledy do minulosti ČAS a české astronomie. Setkání bylo koncipováno na počest čestného předsedy ČAS a zároveň bylo projevem úcty všem sedmdesátníkům a starším – členům ČAS, kteří byli na toto setkání pozváni osobními pozvánkami. Setkání se zúčastnili významní hosté: předseda Akademie věd ČR prof. Pačes, předseda Rady vědeckých společností prof. Hána, místopředseda Rady vědeckých společností doc. Zajac, předseda Společnosti pro dějiny věd a techniky doc. Šolc, předseda Sdružení hvězdáren a planetárií Ing. Grün, několik bývalých předsedů ČAS a další. Mezi aktivními účinkujícími se objevili např. takové osobnosti jako kytarista prof. Štěpán Rak a zpěvák Václav Neckář.

Spolupráce se ZOO Praha

Česká astronomická společnost spolupracuje se ZOO Praha. V roce 2006 se uskutečnila jedna společná akce v prostorách Zoologické zahrady - pozorování zatmění Slunce 29.3.2006 pro objednané školní výpravy a pro návštěvníky ZOO. Podrobnější popis akce najdete níže ve zprávě o činnosti Sekce pro mládež, která byla garantem akce. Na adrese http://www.astro.cz/galerie/v/akce/zoo_praha/20060329_zoo/ si ve fotogalerii můžete prohlédnout fotografie z akce.

Fotografická soutěž Nejlepší snímek zatmění Slunce 2006

Východočeská pobočka ČAS a Sluneční sekce ve spolupráci s Hvězdárnou v Úpici vyhlásily fotosoutěž *Nejlepší snímek zatmění Slunce 2006*. Více na adrese http://www.obsupice.cz/new/_cas.php?akce=main.

Mezinárodní heliofyzikální rok (IHY 2007)

V roce 2006 pokračovaly přípravy české účasti v Mezinárodním heliofyzikálním roce 2007. V českém národním koordinačním výboru je ČAS zastoupena třemi zástupci – předsedkyní, místopředsedou a správcem internetových stránek ČAS. Pro provoz webových stránek IHY 2007 poskytla ČAS diskový prostor na svých stránkách www.astro.cz.

Ochrana před světelným znečištěním a ochrana nočního prostředí

V roce 2006 byla věnována pozornost především popularizaci problematiky světelného znečištění a v širším smyslu ochrany nočního prostředí – rozhlasové pořady a šoty, novinové a časopisecké články, webové presentace. Ve spolupráci se střediskem ekologické výchovy hl. m. Prahy Toulcův dvůr se ČAS účastnila na akreditovaném (MŠMT) semináři pro učitele. S ohledem na předvolební a povolební situaci byla přerušena práce na novele zákona o ochraně ovzduší. V rámci grantu poskytnutého Nadací Partnerství byla vydána minipříručka o světelném znečištění určená obecním úřadům a veřejnosti, která byla použita pro propagaci problematiky (zdarma) a v elektronické podobě zpřístupněna veřejnosti na webu ČAS a Astronomického ústavu AV ČR.

Terminologická komise ČAS

Složení komise: Předseda: Mgr. Miroslav Šulc, Brno. Členové: RNDr. Pavel Ambrož, CSc., Ondřejov, Mgr. Libor Lenža, Valašské Meziříčí, RNDr. Jiří Prudký, Prostějov, Luděk Vašta, Praha.

TK ČAS započala svoji práci v lednu 2006, nejprve výměnou korespondence, pak schůzí v únoru, které se zúčastnili 3 ze 4 členů (P. Ambrož byl přijat do komise dodatečně na základě doporučení pí Dr. Markové). Na schůzi byl domluven základní *modus operandi*, který se ovšem v průběhu roku vyvíjel. Závažnější diskuse se týkala statutu komise – zdá má vystupovat autoritativně nebo jen jako skupina, která by vydávala „dobrozdání“ ve věci užívání pojmů. Zvítězil názor druhý. Bylo deklarováno, že komise je nástroj Výkonného výboru ČAS, který ji úkoluje a jemuž podléhá a na němž je, jak bude zacházet s jejími nálezy. Na schůzi bylo domluveno, že komise osloví významné odborníky v astronomii s prosbou, aby jí předkládali neustálené pojmy ke zpracování. V úkol se uvázal Dr. Prudký a také ho splnil. Odezva byla minimální, reagoval pouze Dr. Grygar (nabídl 15 anglických termínů a jejich české ekvivalenty) a Dr. Zejda (1 termín). Další závažná diskuse se týkala otázky počtu členů v komisi. Vyskytly se názory, že v komisi by měl být větší počet astronomů, kteří by jednotlivé návrhy na termíny

posuzovali. Proti tomu bylo namítnuto, že by šlo v jednotlivých případech o dlouhé procesy s nedefinovanou časovou hranicí. Naopak bylo doporučeno, aby si každý člen komise opatřil libovolný počet konzultantů a komisi předložil až výsledek z jejich názorů. V současné době máme konzultanty dva, odborníci na klasické jazyky (FF MU) a odborníci na angličtinu a češtinu (emeritní učitelka gymnázia, dosud aktivní v oboru). Neúspěšný byl pokus navázat kontakt s ÚJČ AV ČR.

Terminologická práce byla zahájena přehlídkou astronomických slovníků a rejstříků knih (Guth aj., Vanýsek, Kleczek) a k posouzení členům nabídnut výběr slov, zvláště pokud šlo o synonyma. Bohužel se ukázalo, že časové možnosti členů neodpovídají možnostem předsedy (penzisty). Nicméně spolupráce se uskutečnila. Luděk Vašta ve spolupráci s Karlem Mokřým a Martinem Kolaříkem zařídil jednak neveřejnou pracovní webovou stránku na serveru www.astro.cz sloužící komisi, jednak stránku „slovo.astro.cz“, která je oficiální stránkou TK ČAS, a na níž jsou již uveřejňovány pojmy s komentářem. Současně byla první skupina komisí „schválených“ (tedy „doporučených“) pojmů zaslána redakci Kosmických rozhledů, s níž byl domluven způsob publikování formou „seriálu“. K plynulému zveřejňování však dojde až od 2. čísla ročníku 2007 (v 1. čísle má být uveřejněna „předmluva“), zatímco oznámení o existenci komise bylo již v průběhu roku v KR zveřejněno.

K některým pojmům proběhla separátní diskuse s těmito výsledky.:

1. Komise navrhuje, aby neologismus „dwarf planet“ měl český ekvivalent „trpasličí planeta“. Tento názor byl zaslán do KR k publikaci a má být sdělen v KR 6/2006.
2. Komise navrhuje tvar „Sluneční soustava“ (tedy s velkým „S“), přičemž připouští, že ve zvláštních případech vzhledem ke kontextu by bylo možno psát i „sluneční soustava“, podobně, jako je tomu u dvojic Slunce/slunce, Měsíc/měsíc, Galaxie/galaxie.

Odborná a popularizační činnost odborných sekcí a poboček

Pobočka Praha

Pražská pobočka České astronomické společnosti (PP ČAS) vyvíjela v roce 2006 opět bohatou činnost. Výbor Pražské pobočky pracoval ve složení: předseda Ondřej Fiala, místopředseda Bc. Tomáš Tržický, hospodářka Martina Karpíšková, správkyňe databáze členů Mgr. Lenka Soumarová, dále Mgr. Blanka Picková, Radka Šamonilová, Hana Šípová a Ing. Martin Hájek. S výborem spolupracovala též členka pobočky Ivana Macourková.

Činnost Pražské pobočky se jako v minulých letech soustředila na pořádání přednášek a exkurzí pro členy a vydávání tištěného zpravodaje *Corona Pragensis*. Organizačně nejnáročnější akcí bylo uspořádání devítidenní zahraniční pozorovací expedice za úplným zatměním Slunce do Turecka v březnu 2006. Na náročných přípravách se podílel přípravný výbor ve složení: Pavel Suchan, Ondřej Fiala, Ing. Martin Hájek, RNDr. Martin Setvák, Stáňa Setváková, Hana Šípová. Expedice byla uspořádána ve spolupráci s cestovní kanceláří Adventura.

V roce 2006 se uskutečnily celkem 4 přednášky (z toho 1 v rámci výroční členské schůze 17. května), 3 exkurze, 1 zahraniční expedice a 1 vzpomínkový večer. Některé z přednášek byly již tradičně přístupné též široké veřejnosti.

Chronologický přehled pořádaných akcí:

- 7. února 2006 proběhla v sále Cosmorama pražského Planetária tradiční přednáška Ing. Pavla Příhody – *Obloha v roce 2006*.
- 28. února 2006 se v pražském Planetáriu konala další tradiční přednáška na téma *Kosmonautika v roce 2005*, kterou připravil Ing. Marcel Grün.

- 23. - 31. března 2006 byla uspořádána pozorovací expedice do Turecka pod názvem „*Za úplným zatměním Slunce do země obráceného půlměsíce*“. Cílem expedice pořádané ve spolupráci s CK Adventura bylo pozorování úplného zatmění Slunce 29. března 2006.
- 18. dubna 2006 se uskutečnila *exkurze k tokamaku Castoru v Ústavu fyziky plazmatu*.
- 11. května 2006 proběhl v čajovně „V Síti“ *vzpomínkový večer na březnovou expedici do Turecka za zatměním Slunce s fotografiemi a videoprojekcí účastníků*.
- 17. května 2006 se konala na Štefánikově hvězdárně *Výroční členská schůze PPČAS a přednáška RNDr. Jiřího Grygara, CSc. – Žeň objevů 2005*.
- 5. června 2006 byla uspořádána *exkurze za tajemstvím meteoritů* na pracoviště České geologické služby. Odborným průvodcem byl Mgr. Jakub Haloda.
- 18. října 2006 se na Štefánikově hvězdárně uskutečnila přednáška *Mgr. Martina Pauera – Návrat k Merkuru*.
- 6. listopadu 2006 se uskutečnila *exkurze na pracoviště Českého hydrometeorologického ústavu v Komořanech*.

Corona Pragensis

PP ČAS vydává pro své členy *tištěný zpravodaj Corona Pragensis*, který vychází 11x ročně (zpravodaj vychází jako měsíčník, o prázdninách vychází dvojčíslo). Redakci vedla Hana Šířová. Náklad Corony Pragensis byl ke konci roku 250 výtisků.

Internetová prezentace

Pobočkové internetové stránky jsou umístěny na adrese <http://praha.astro.cz/> a obsahují oznámení o připravovaných akcích, fotogalerii, archív uskutečněných akcí a výběr ze starších článků Corony Pragensis.

Optická skupina ČAS

Do Pražské pobočky je začleněna *Optická skupina ČAS* pod vedením *Ing. Jana Koláře, CSc.* Její členové se scházeli na Štefánikově hvězdárně každé 1. a 3. pondělí v měsíci od 17 hodin.

Počty členů:

- *k 31. 12. 2005*: celkem 202 členů (z toho 169 kmenových, 19 hostujících, 14 externích).
- *k 31. 12. 2006*: celkem 217 členů (z toho 180 kmenových, 21 hostujících, 16 externích).

Výše členských příspěvků:

Výše členského příspěvku na rok 2006 do PP ČAS činila 80 Kč bez rozlišení.

Západočeská pobočka

Předseda: Josef JÍRA. Členové výboru: Marek ČESAL, Dagmar CVRKOVÁ, Lumír HONZÍK, Karel HALÍŘ. Západočeská pobočka sdružuje zájemce o astronomii především z oblasti Plzeňského kraje. Členská základna čítá ke dni 31. 12. 2006 57 členů. Z toho 46 je kmenových, 10 hostujících a 1 externí člen.

Aktivity pobočky v roce 2006 můžeme rozdělit do několika kategorií, které stručně charakterizují její činnost. Na prvním místě bych především jmenoval aktivity spojené s propagací astronomie, Západočeské pobočky České astronomické společnosti a České astronomické společnosti jako celku. Západočeská pobočka se podílí na popularizaci

astronomie svou spoluprací při přípravě a realizaci setkávání členů pobočky a zájemců o astronomii pořádaných přibližně každé dva měsíce v Plzni na Pedagogické fakultě Západočeské univerzity. Během tohoto roku se nám podařilo ve spolupráci s Pedagogickou fakultou uspořádat celkem šest takovýchto setkání, které jsou určeny nejenom pro studenty pedagogické fakulty, ale i pro širokou veřejnost. Zároveň se naši členové podíleli na přípravách a realizaci Astronomického semináře pro učitele fyziky, který pořádá Hvězdárna v Rokycanech, Pedagogická fakulta ZČU v Plzni a Hvězdárna a planetárium Plzeň.

Západočeská pobočka ve spolupráci s VV ČAS, Hvězdárnou v Rokycanech a Hvězdárnou a planetáriem Plzeň zorganizovala fotografickou soutěž se zaměřením na problematiku světelného znečištění, která byla uzavřena a vyhodnocena tento rok. Cílem soutěže byla osvěta v problematice světelného znečištění a propagace správného osvětlení, zdravého životního stylu a ochrany životního prostředí. Soutěž byla určena pro všechny fotografie bez rozdílu. Vedle fotografické soutěže bylo jejím cílem i získání co nejširšího fotografického podkladového materiálu týkajícího se problematiky světelného znečištění. Tento materiál bude po skončení soutěže použit na propagaci nápravy a průběžného zlepšování situace v oblasti světelného znečištění. Soutěže se zúčastnilo 80 autorů s celkovým počtem 591 fotografií. Podrobné informace o soutěži najdete na www.astro.zcu.cz/svetlo. Při vyhodnocování soutěže byla porota, dle pravidel soutěže, vázána výběrem maximálně tří snímků v každé kategorii. Zajímavých snímků bylo ale mnohem víc, a tak byla vyhlášena ještě soutěžní kategorie „Cena diváků“. Veřejnost tak měla možnost si zvolit ten úplně nejzajímavější a nejzdařilejší snímek ze všech kategorií.

V srpnu se konal v Praze již 26. ročník valného shromáždění Mezinárodní astronomické unie, kde se prezentovala naše pobočka výstavou Astronomie v západních Čechách. Naše pobočka se tak stala jedinou složkou České astronomické společnosti, která se zde prezentovala.

Ve dnech 22. a 23. září 2006 se Západočeská pobočka České astronomické společnosti zúčastnila dvou akcí Věda a technika na ulicích a Evropská noc vědců. Obě akce mají za cíl seznamovat nejširší veřejnost s nejnovějšími vědeckými výsledky a popularizovat jednotlivé vědní obory. Akce nazvaná Věda a technika v ulicích, pořádaná společností Česká hlava, se v Plzni konala poprvé. V minulých letech proběhly, za obrovského zájmu veřejnosti, dva ročníky v Praze a pořadatelé se rozhodli pro rozšíření této akce mimo naše hlavní město. Západočeská pobočka se prezentovala společně s Hvězdárnou v Rokycanech a Hvězdárnou a planetáriem Plzeň. Tato spolupráce byla na místě a díky ní jsme mohli návštěvníkům poskytnout široký a zároveň bohatý program. K vidění byla výstava věnovaná expedicím za úplným a prstencovým zatměním Slunce, prostorový model souhvězdí, expozice marsovské krajiny s modelem robotického vozítka, meteorologická stanice používaná při zatměních Slunce a ukázka jak vlastně vypadá dalekohled. Dále zde byl stůl s propagačními materiály všech tří organizací. Před stanem probíhala celou dobu astronomická soutěž pro děti a mládež. V menším stanu a dle potřeby i venku byly předváděny nejrůznější astronomické a fyzikální pokusy. Velkému zájmu veřejnosti se zde těšila především ukázka zapálení dřeva pomocí zrcadla a slunečních paprsků a starty raket vyrobených z PET lahví. Na trávníku mezi Šafaříkovými a Kopeckého sady byly rozestaveny stojánky s modely jednotlivých planet a každou sudou hodinu se konala procházka touto zmenšenou Sluneční soustavou doplněnou výkladem. Vzhledem k vynikajícímu počasí, které vydrželo po oba dva dny, se velkým lákadlem stalo pozorování Slunce dalekohledem. U dalekohledu s projekcí byla prováděna také demonstrace nebezpečnosti přímého pohledu na Slunce bez filtru, přičemž bylo spotřebováno mnoho pomůcek a okolím se šířil typický zápach spáleného papíru. Součástí této venkovní expozice byla v sobotu i ukázka provozu meteorologické stanice napojené na přenosný počítač, aby bylo okamžitě možné odečítat naměřené hodnoty. Všechny výše uvedené expozice navštívili v pátek dopoledne především žáci základních a studenti středních škol, odpoledne a hlavně v sobotu pak zájemci z řad veřejnosti nejen z celého Plzeňského kraje. Dle odhadu se na akci přišlo podívat 10 tisíc lidí. Vsuvkou mezi oba dny byla Evropská noc vědců. Jedná se o akci vyhlášenou Evropskou komisí a již v minulých letech proběhly dva ročníky na hvězdárně v Rokycanech. Pro letošní rok jsme se, po dohodě s vedoucími pracovníky Technorámy, rozhodli změnit místo konání, konkrétně Plzeň nádvoří Škodovky u 1. brány. Zde proběhly ve stanu umístěném na nádvoří, dvě přednášky a sice Fyzika v každodenním životě člověka a Marsovské obrázky ve 3D. Součástí expozice byla výstava o světelném znečištění s ukázkou jak správně

svítit a venku před stanem jsme demonstrovali fyzikální pokusy přesunuté z akce Věda a technika na ulici. Na volném prostranství byly po soumraku umístěny tři dalekohledy pro noční pozorování. Veřejnost se mohla na vlastní oči přesvědčit, že z přesevětleného města není na obloze moc k vidění, a že výstava o světelném znečištění nelže. I tato akce se těšila zájmu veřejnosti a náš stan a dalekohledy navštívilo několik set lidí.

V neposlední řadě bych měl upozornit na nový webový design a strukturu stránek Západočeské pobočky, které poskytují velice zajímavé informace nejenom pro naše členy. Kromě základních informací o pobočce zde naleznete spoustu zajímavých článků věnovaných popularizaci astronomie. Jako vylepšení bylo přeložení některých zajímavých článků do angličtiny a němčiny.

A co kromě těchto aktivit dělá pobočka pro své členy? Vydává vlastní zpravodaj, ve kterém se snaží členy informovat o možnostech nadcházejících zajímavých astronomických pozorování, ale i upozorňovat na připravované akce a podávat zprávy organizačního charakteru. V roce 2006 bylo vydáno 12 pravidelných měsíčních čísel zpravodaje ASTRONOMICKÉ informace a pobočkové přílohy ZAČAS. Členové pobočky se dvakrát sešli na pozorovacích víkendech, jejichž součástí byly jak odborné přednášky a společná pozorování, tak i řešení organizačních záležitostí (zabývající se především přípravou expedic za úplným zatměním Slunce Turecko 2006). Členové pobočky na začátku letních prázdnin absolvovali již tradiční putování po astronomických zajímavostech, tentokrát v oblasti středních Čech.

Členové pobočky jsou dle svého zájmu zapojeni do různých pozorovacích aktivit (pozorování Slunce, meteorů, proměnných hvězd,...). Během roku 2006 bylo připraveno několik expedic za tečnými zákryty. Avšak s ohledem na nepříznivé počasí nelze výsledky našeho pozorování považovat za vynikající. Ve spolupráci s Hvězdárnou v Rokycanech byl organizován také již třetí ročník Messierovského maratónu.

Pobočka se zároveň aktivně podílela na přípravách expedice za úplným zatměním Slunce Turecko 2006, kterou pořádala Hvězdárna v Rokycanech ve spolupráci s Hvězdárnou a planetářiemi Plzeň. Této akce se zúčastnilo i velké množství členů z různých jiných poboček a sekcí České astronomické společnosti.

V neposlední řadě bych chtěl upozornit na velmi dobrou spolupráci s Pedagogickou fakultou ZČU, díky které se naši členové mohli zúčastnit exkurze do Technického muzea v Mnichově. Vrcholem naší spolupráce tohoto roku byla možnost účastnit se týdenní odborné stáže na observatoři Hoherlist, která byla pro většinu z nás nezapomenutelným zážitkem. Více informací naleznete na našich internetových stránkách <http://www.astro.zcu.cz/cs/clanky/clanek/11/>.

Pobočka se snaží plnit i své organizační povinnosti vůči VV ČAS a dávat členům pro jejich členství ve společnosti takové zázemí, aby si problematiku chodu co nejméně uvědomovali.

Pobočka České Budějovice

Pobočka pravidelně vydává zpravodaj Jihočas. Pro členy pobočky byla uspořádána setkání včetně výroční schůze, která se konala na začátku prosince na Hvězdárně Fr. Pešty v Sezimově Ústí. Na programu byla členská agenda a odborné přednášky. Pobočka úzce spolupracuje s Hvězdárnou a planetáriem v Českých Budějovicích s pobočkou na Kleti. Členové pobočky zajišťují provoz hvězdáren v Jindřichově Hradci a v Sezimově Ústí. Jednotlivci jsou zapojeni do různých pozorovacích programů, především sluneční činnost a proměnné hvězdy. Značná část členů je zapojena do popularizace astronomie.

Pobočka Třebíč

V roce 2006 především dál pokračovala činnost astronomického kroužku pro mládež, jehož součástí byla v dubna návštěva hvězdárny Dr. Spurného v Kunžaku a návštěva jednoho

z pořadů HaP MK v Brně. Ve školním roce 2006/07 se ale už nikdo z žáků (pro "vysoké stáří") nezúčastnil Astronomické olympiády jako v minulých letech. Pobočka ČAS v rámci ebicyklu zajišťovala ubytování, sociální zázemí a kulturní vyžití pro účastníky této akce v Třebíči v červenci, dále pak přednášku Dr. Grygara v říjnu. Na konci roku 2006 bylo získáno z rozpočtu města na rok 2007 několik desítek tisíc Kč na nejnnutnější opravy budov hvězdárny. Členové pobočky se dále shodli na nutnosti modernizovat technické vybavení hvězdárny a vytvořit několik moderně pojatých pořadů jak pro školy, tak pro veřejnost, a přijato rozhodnutí o snaze získat v průběhu roku 2007 grant nebo dotaci jak na technické vybavení, tak na tvorbu vzdělávacích pořadů.

Východočeská pobočka

V roce 2006 proběhly 2 výborové schůze a jedna členská schůze pobočky, spojená s přednáškou Věda a krásy Portugalska, kterou přednesla předsedkyně ČAS RNDr. Eva Marková, CSc.. Činnost probíhala za úzké spolupráce s Hvězdárnou v Úpíci.

Akce:

- Spolupořádání konference „Člověk ve svém pozemském a kosmickém prostředí“.
- Spolupořádání prázdninové „Astronomické expedice mládeže 2006“ – zejména zajištění přednášejících.
- Členové se podílejí na činnosti v rámci svých bydlišť (po celém Východočeském kraji) – zejména vedení astronomických kroužků a příležitostná pozorování oblohy (individuální i pro veřejnost). Někteří členové si postupně rozšiřují svůj astronomický pozorovací arsenál. Podrobnosti budou postupně zveřejněny na stránkách pobočky.
- Soutěž Astrofotograf roku, na jejímž pořádání se VČ pobočka podílela, přerostla v „Českou astrofotografii měsíce“. Jejím garantem se stala ČAS, komentáře k vítězným snímkům a v porotě je předseda VČ pobočky. Výsledky jsou zveřejňovány na www.astro.cz.
- Byly spuštěny internetové stránky pobočky <http://kopule.cas.cz>. Jejich správcem je člen VČ pobočky. Členové se mohou aktivně podílet na jejich provozu.
- Byl zahájen přechod na elektronickou komunikaci mezi členy.
- VČ pobočka se podílela a podílí na přípravě pozorovatelské soutěže v rámci Mezinárodního heliofyzikálního roku 2007.
- Několik členů pobočky se zúčastnilo výpravy za pozorování úplného zatmění Slunce v roce 2006 (Egypt – 1, Turecko 3). Byly získány snímky, které jsou vědecky zpracovávány. Na tomto zpracování se opět podílejí členové VČ pobočky.
- Pobočka spolupořádala fotografickou soutěž o „Nejlepší snímek zatmění Slunce 2006“. Soutěže se zúčastnilo 12 soutěžících s 54 snímky.
- VČ pobočka zahájila spolupráci se ZOO Dvůr Králové n.Labem. Byly uspořádány pozorovací akce noční oblohy v rámci večerních safari. Spolupráce bude pokračovat i v roce 2007, kdy se plánuje navíc rozšíření o denní pozorování Slunce. Byly zahájeny přípravné práce k instalaci stálé expozice o vývoji vesmíru v rámci expozic ZOO.
- Pobočka se dále podílela na pořádání pozorovacích víkendů a zimních pozorovacích expedic.
- Členové pobočky se podíleli na pořádání akce „Noc vědců“, mikulášské besídky a dne dětí.

Astronomická společnost Most se statutem pobočky

Činnost Astronomické společnosti Most, o.s. (ASM) v roce 2006 spočívala v:

- a) akcích pro členy, kterých se zúčastnili i ostatní příznivci astronomie, amatéři
- b) aktivitách občanského sdružení související se zajištěním provozu planetária Most

Akce pro členy ASM

Podle místa bydliště členů pobočky ASM území působnosti na území Libereckého a Ústeckého kraje (Jablonec n. N. až Chomutov). Činnost spočívala v:

- Organizaci společné expedice za zatměním Slunce do Turecka.
- Setkání severočeských astronomů 20 - 22.října 2006 – Očihovec u Podbořan s vynikajícím prostředím pro pozorování.
- Průběžná činnost související s významnými astronomickými jevy v r. 2006, prezentace a propagace činnosti ČAS, veřejná pozorování, která prováděli členové pobočky svým přístrojovým vybavením v místě svého bydliště.

Ostatní činnost:

- Na Internetu byla činnost ČAS prezentována na WWW stránce hvězdárny v Mostě.
- Pravidelné rozhlasové pořady v regionálním rádiu Český rozhlas Ústí n.L. a regionální televizi DAKR o možnostech pozorování a zajímavostech v astronomii a kosmonautice.
- Články v regionálním tisku k zajímavým astronomickým tématům a úkazům.

Aktivity ASM kolem planetária Most

ASM byla na MV ČR zaregistrována po několika urgencích přesně v období jarní rovnodennosti 20.3.2006 s tím, že ve schválených stanovách je občanské sdružení povinno zajistit v rámci své činnosti provozování planetária Most a další. Podpisem smlouvy s ČAS dne 18.9.2006 se ASM stává kolektivním členem ČAS se statutem pobočky. ASM byla Statutárním městem Most pověřena zpracováním projektové dokumentace pro rekonstrukci planetária, následně zajištěním dodavatele a technickým dozorem investora při rekonstrukci planetária, která byla zahájena koncem listopadu 2006. Pro zajištění provozu byl získán na úřadu práce Most příspěvek na vytvoření nového pracovního místa v planetáriu, v období červenec 2006 až červen 2007 má ASM zaměstnance na plný pracovní úvazek.

Výhody pro členy ČAS :

- volný vstup na HaP Teplice, Hvězdárnu Most, planetárium Most
- 50% sleva účastnického poplatku na akce pořádané pobočkou

Pobočka Brno

Výkonný výbor ČAS ve snaze udržet pobočku na Moravě jednal o zvolení nového výboru pobočky v Brně, případně o vzniku Moravskoslezské pobočky. Jednání se ke konci roku přiblížila k reálnému vzniku Moravskoslezské pobočky.

Astronautická sekce

V roce 2006 pokračovala konsolidace činnosti AS ČAS. Ke konci roku 2006 měla Astronautická sekce celkem 19 členů, z toho 6 kmenových, 9 hostujících, 1 čestný člen ČAS, 3 externí. Oproti konci roku 2005, kdy měla AS ČAS 8 členů, jde o nárůst členské základny o 138%. Výbor Astronautické sekce pracoval ve složení Milan Halousek, předseda AS ČAS a Karel Bejček a Lubor Lejček, členové výboru AS ČAS. V průběhu roku 2006 byla vydána čtyři čísla „Informačních listů AS ČAS“, ve kterých byli členové sekce informováni o událostech, akcích a programech sekce, ČAS a kosmonautiky obecně. Informace o sekci byly zveřejňovány i na webových stránkách <http://kosmonautika.astro.cz>. Průběžně byly informace o sekci zveřejňovány i v bulletinu KOSMOS-NEWS a na jeho webových stránkách <http://kosmos-news.kosmo.cz>.

První velkou akcí v roce 2006 zaměřenou na kosmonautiku, kterou podpořila Česká astronomická společnost, byl šestý ročník setkání zájemců o pilotovanou kosmonautiku KOSMOS-NEWS PARTY, uskutečněný na začátku června 2006 v Lázních Bohdaneč u Pardubic. Víkendového třídenního semináře se zúčastnilo přes 80 posluchačů a ČAS finančně podpořila technické zabezpečení akce (pronájem části potřebných prostor a techniky) částkou 2.000,-Kč. Setkání se zúčastnil první český kosmonaut Vladimír Remek a první německý kosmonaut Sigmund Jähn. Na páteční přednášce pro veřejnost v Lázních Bohdaneč i během sobotního programu s oběma kosmonauty byla Astronautická sekce, resp. Česká astronomická společnost propagována formou loga umístěného na pódiu a spolupořadatelství AS ČAS bylo zmíněno i v úvodu programu a v tiskových materiálech, které obdrželi všichni účastníci semináře i besedy. Hlavním organizátorem tohoto setkání je Milan Halousek, a zúčastnili se ho i další členové AS ČAS a ČAS. V roce 2007 se koná KOSMOS-NEWS PARTY v termínu 11.-13.5.2007 a Astronautická sekce ČAS se bude opět technicky a finančně spolupodílet na organizačním zajištění. Předpokládá se opět účast dvou kosmonautů.

Aktivně se Astronautická sekce zapojila i do programu celoevropské Noci vědců – v rámci velkého programu v pátek 22. září 2006 od 16 do 24 hodin na observatoři Astronomického ústavu AV ČR v Ondřejově připravila doprovodný program zaměřený na kosmonautiku. Návštěvníci si mohli prohlédnout modely kosmické techniky, seznámit se s aplikacemi kosmického výzkumu používanými v běžném životě, zjistit novinky o aktuálních kosmických misích amerického raketoplánu Atlantis a ruské kosmické lodi Sojuz a prověřit si své znalosti v krátkém testu z kosmonautiky. K vidění byla i malá výstavka fotografií a autogramů nejznámějších kosmonautů světa. Program AS ČAS připravili Milan Halousek a Vladimír Plachý. Výstavku modelů shlédlo několik stovek návštěvníků Ondřejova, několik desítek vyplnilo i malý dotazník kosmických znalostí.

Řada členů AS ČAS se aktivně podílela na programu Světového kosmického týdne, který probíhal v prvním říjnovém týdnu pod organizačním zajištěním České kosmické kanceláře. Jednotliví členové AS ČAS se v roce 2006 podíleli na řadě různých akcí zaměřených na podporu a propagaci kosmonautiky – organizovali přednášky a programy pro veřejnost, spoluúčastnili se na akcích pořádaných jinými složkami (většinou hvězdárnami). Je nutné ale upozornit, že výše zmiňované akce a programy nebyly organizovány přímo Astronautickou sekcí, šlo vždy o akce zajišťované jednotlivými členy AS ČAS v rámci jiných aktivit. Přesto však na nich byla AS ČAS a Česká astronomická společnost představena a propagována.

Dne 25.ledna 2006 bylo vydáno Tiskové prohlášení ČAS č.79 k dvacátému výročí havárie amerického raketoplánu Challenger – autorem byl Milan Halousek, předseda AS ČAS. Dne 4.října 2006 bylo vydáno Tiskové prohlášení ČAS č.89 k Světovému kosmickému týdnu 2006 – autorem byl Karel Bejček, člen výboru AS ČAS.

Závěrem lze konstatovat, že činnost Astronautické sekce ČAS byla již plně obnovena a že se postupně zlepšuje a zintenzivňuje. Hlavním cílem pro rok 2007 je další zvýšení členské základny AS ČAS a větší počet akcí se zaměřením na kosmonautiku, na nichž se budou členové AS ČAS, nebo AS ČAS jako taková, podílet.

KOSMOS-NEWS PARTY 2006 – beseda s kosmonauty Sigmundem Jähnem (uprostřed) a Vladimírem Remkem (vpravo) – foto: Milan Halousek.

Evropská noc vědců 2006, Ondřejov – výstava kosmické techniky – foto: Milan Halousek.

Kosmologická sekce

V roce 2006 pokračovala ve standardní činnosti. Jednou měsíčně pořádala pro své členy přednášky, aktuálně upravovala webové stránky www.volny.cz/kosmologie/.

Přístrojová a optická sekce

Cíl činnosti v roce 2006

V roce 2006 proběhly v Přístrojové a optické sekci volby nového výboru. Při zahájení své činnosti výbor stanovil tyto priority:

- prezentace astronomické techniky na webu sekce,
- prezentace výsledků činnosti členů na těchto stránkách,
- technická a konzultační činnost ve prospěch ostatních členů ČAS.

Hlavní akce v roce 2006

Vlastní činnost sekce lze rozdělit do těchto základních skupin:

- a) Testování optických přístrojů a jejich příslušenství.
- b) Návody, rady, výměna zkušeností.
- c) Recenze a testy astronomického softwaru.
- d) Další činnost, zejména pak „technický koutek“ na vybraných setkáních organizovaných ČAS.

Vybrané testy a recenze optických přístrojů a jejich příslušenství

Test/recenze	Výstup
Recenze spektrografu SBIG DSS-7	Zveřejněno na serveru sekce (dále Posec)
Binokulární nástavec Baader MaxBright	Zveřejněno na serveru Posec
Řada okulárů WO UWAN	Zveřejněno na serveru Posec
Meade LX200R	Zveřejněno na serveru Posec
Celestron CPC 1100Xlt	Zveřejněno na serveru Posec
Test refraktorů Skymaster2006	Zveřejněno na serveru Posec
TVGuider – autonomní autopointer	Zveřejněno na serveru Posec

Návody, zkušenosti, rady

Návod	Výstup
Seriál „Astronomický software“	Zveřejněno na serveru Posec
Seriál „Základy optických přístrojů“	Zveřejněno na serveru Posec
Seriál „Kvalita optických přístrojů“	Zveřejněno na serveru Posec
Zkušenosti s pozorovací technikou a CCD	Zveřejněno na serveru Posec
Nová rubrika na stránkách POSEC – rady uživatelům	Zveřejněno na serveru Posec
Tvorba návodu „Jak vybírat dalekohled“	Zveřejněno na serveru Astro

Další činnost

Akce	Výstup
3. MHV 2006 v Zubří	Zveřejněno na serveru Posec
Setkání SkyMaster 2006	Zveřejněno na serveru Posec
Seminář amatérských konstruktérů dalekohledů, Rokycany 2006	Konzultace dle individuálních požadavků na místě
Setkání v Herzbergu (Německo) 2006	Zveřejněno na serveru Posec

Závěr

Činnost Přístrojové a optické sekce se podařilo udržet na odpovídající úrovni, a to co do počtu i kvality prezentovaných výsledků. Bohužel se stále nedaří aktivněji do činnosti zapojit větší počet přispěvatelů. Přesto se alespoň dílčím způsobem podařilo zapojit i několik nečlenů sekce. Celkem bylo v roce 2006 publikováno na serveru sekce 33 článků. Mezi nimi jsou 3 seriály, řada testů astronomické techniky a recenzí. Za zdařilou lze považovat činnost sekce na akcích, jichž se účastnila. Za všechny jmenujme např. MHV 2006. To vše je příslibem, že činnost sekce se bude v příštím roce dále úspěšně rozvíjet.

Sekce zákrytová a astrometrická

Předseda: Ing. Jan VONDRÁK, DrSc., členové výboru: Jan MÁNEK, Karel HALÍŘ. Zákrytová a astrometrická sekce sdružuje zájemce o pozorování zákrytů hvězd tělesy Sluneční soustavy. Členská základna čítá k 31. 12. 2006 38 členů. Z toho 22 je kmenových a 16 hostujících.

Aktivity sekce byly v roce 2006 následující

Vydáváním zpravodaje se snaží členy informovat o problematice zákrytů, ale i upozorňovat na připravované akce a spolkovou činnost. V roce 2006 bylo vydáno 12 pravidelných měsíčních čísel Zákrytového zpravodaje, Zákrytový almanach na začátku kalendářního roku s přehledem nejzajímavějších nadcházejících nadějných pozorovacích aktivit. Jednou ročně je v Rokycanech organizováno setkání sekce ZARok (Zákrytové a Astrometrické v ROKycanech). V roce 2006 byl vybrán víkend již 8.- 10. září 2006. ZARok byl tentokrát směřován na otázky spojené s vyhodnocením předchozích expedic za zatměními Slunce. Na zajímavé teoretické možnosti, které mohou nastat při zatměních Slunce upozornila přednáška J. Mánka a účastníci byli též seznámeni s průběhem letošního setkání ESOP, které se uskutečnilo ve druhé polovině srpna v Holandsku (Leiden). Tradičně byli účastníci seznámeni také s nadcházejícími připravovanými aktivitami ve zbytku roku 2006 a v následujícím roce 2007. Součástí setkání byl i výjezd do Plzně, kde jsme společně navštívili ZOO. Členové sekce se také na konci září (28. 9. 2006) společně setkali v Praze a při té příležitosti navštívili dva programy Planetária Praha. Členové sekce jsou průběžně zapojeni do měření časů zákrytů hvězd Měsícem. V roce 2006 se také uskutečnilo hned několik výjezdů za „tečnými“ zákryty. Ve dvou případech se podařilo naše snažení dotáhnout až do konečného výsledku, tedy získání profilu okraje Měsíce. Větší počet připravených pozorování však byl bohužel vždy krátce před jejich předpovězeným časem odvolán s ohledem na nepříznivé počasí. Obdobná situace byla i v oblasti pozorování zákrytů hvězd planetkami, kdy veškerá měření prováděli členové sekce individuálně na svých stanicích.

Sekce se současně snaží plnit své organizační povinnosti vůči VV ČAS a dávat členům pro jejich členství ve společnosti takové zázemí, aby si problematiky chodu co nejméně všímali. Na samém konci kalendářního roku byly v prosincovém čísle Zákrytového zpravodaje vyhlášeny korespondenční volby výboru sekce, které budou zvolením nových členů vedení naší složky uzavřeny v únoru 2007.

Historická sekce

V roce 2006 byla činnost této sekce pouze na udržovací úrovni, ovšem bez funkčního výboru. Výkonný výbor ČAS ve spolupráci s bývalým vedením sekce připravoval oživení sekce a jmenování dočasného vedení sekce. V tomto smyslu byla vedena jednání s řadou odborníků, v závěru pak s Dr. Alenou Šolcovou a koncem roku byl připraven návrh pro formu a obsah činnosti sekce od roku 2007.

Sluneční sekce

Počet kmenových členů sekce 9, počet hostujících 13. Výbor sekce pracoval v tomto roce ve stejném složení jako v roce 2005.

Vzdělávací a popularizační činnost

1. Významný podíl členů sekce při přípravě, organizaci a průběhu letní astronomické expedice v Úpici. 2. Přednášky se sluneční tematikou pro veřejnost. 3. Aktivní účast členů sekce na přípravě a průběhu Astronomické olympiády. 4. Spolupořádání soutěže o nejlepší snímek zatmění Slunce 29.3.2006.

Odborná činnost

1. Pravidelné pozorování sluneční aktivity – pozorování Slunce v radiovém oboru, protuberance, chromosféra, fotosféra. 2. Pořizování synoptických map slunečních otoček. 3. Podíl členů sekce na vědecké činnosti AsÚ AV ČR. 4. Kvalitní práce členů sekce v dobrovolné pozorovatelské službě. 5. Podíl členů sekce při vydávání krátkodobých předpovědí sluneční aktivity a aktuálních informací o sluneční aktivitě. 6. Spolupráce a přímá účast členů sekce při tvorbě nové verze evidence vizuálních pozorování sluneční fotosféry a jejího umístění na internetu. 7. Účast na Noci vědců 22.9.2006. 8. Prezentace práce Sluneční sekce na setkání složek zejména v květnu 2006. 9. Aktivní účast členů na 18. slunečním semináři v Modre (Slovensko). 10. Spolupořádání a aktivní účast členů sekce na konferenci „Člověk ve svém pozemském a kosmickém prostředí“.

Publikační činnost

1. Publikace odborných prací. 2. Články do vědecko-populárních časopisů – Astropis, Kosmos, Vesmír. 3. Pravidelné zveřejňování synoptických map slunečních otoček. 4. Počáteční práce na přípravě publikace synoptických map Slunce od šedesátých let do současnosti.

Sekce pro mládež

V roce 2006 vstoupili do Sekce pro mládež České astronomické společnosti čtyři noví členové. K 31. prosinci 2006 měla tak sekce 19 členů.

Sekce zveřejňovala v průběhu roku na svých webových stránkách <http://mladez.astro.cz> programy a akce astronomických institucí pro děti a mládež. Na začátku roku byl sestaven a zveřejněn přehled astronomických táborů a prázdninových astronomických aktivit. Členové výboru Sekce pro mládež se podíleli na pořádání Astronomické olympiády, zejména na vyhodnocování prací studentů.

■ Zatmění Slunce v Zoologické zahradě Praha

Sekce pro mládež pod záštitou České astronomické společnosti ve spolupráci s firmou SUPRA Praha, s.r.o. pořádala dne 29. března 2006 akci Zatmění Slunce v ZOO Praha. Pro veřejnost bylo připraveno pozorování částečného zatmění Slunce a projekce přímého přenosu úplného zatmění z Turecka. Ubývající Slunce sledovaly na našich stanovištích mezi exotickými zvířaty stovky zájemců. Ve vzdělávacím centru zahrady probíhaly astronomické přednášky s besedou

pro žáky základních škol. V závěru si také děti mohly poměřit své znalosti v testu z astronomie a dalších přírodních věd. Akce se zúčastnilo dvanáct tříd základních škol z Prahy a Středočeského kraje.

■ **Soutěž Putování Sluneční soustavou**

Sekce pro mládež ve spolupráci se Základní školou Praha-Kolovraty pořádala v prvním pololetí roku 2006 soutěž pro žáky prvního stupně základní školy – Putování Sluneční soustavou. Děti cestovaly naší Sluneční soustavou, poznávaly jednotlivá tělesa a plnily znalostní testy a úkoly (přírodovědné, výtvarné či manuální). Sekce připravila pro děti v rámci projektu několik astronomických besed a pozorování denní a noční oblohy dalekohledy. Výsledky soutěže byly vyhlášeny v červnu 2006, Sekce pro mládež obdarovala všechny účastníky drobnými astronomickými cenami.

■ **Moje vánoční kometa**

Sekce pro mládež začala v roce 2006 spolupracovat se Společností pro meziplanetární hmotu na celorepublikové soutěži Moje vánoční kometa. Sekce zajistila propagaci akce na školách, v Domovech dětí a mládeže a věnovala do soutěže část astronomických cen.

■ **Den Země v Toulcově dvoře**

V rámci mezinárodního Dne Země v dubnu 2006 pod záštitou České astronomické společnosti připravila sekce na pražském Toulcově dvoře řadu soutěží pro děti i dospělé o astronomické i sladké ceny.

Sekce pozorovatelů proměnných hvězd

1. Pozorování proměnných hvězd

1.1. Zákrytové dvojhvězdy

V roce 2006 pozorovatelé zaslali celkem 448 CCD minim a 10 minim napozorovaných vizuálně. Celkem zaslalo v roce 2006 pozorování 7 pozorovatelů.

*Tabulka 1: Pozorování došlá do databáze B.R.N.O. v roce 2006.
Nejsou uvedena vyřazená pozorování.*

Miloslav Zejda	156
Ladislav Šmelcer	117
Petr Svoboda	97
Luboš Brát	50
Radek Dřevěný	30
Vítězslav Novotný	10
Roman Ehrenberger	8

1.2. Fyzické proměnné hvězdy – vizuální data

Vizuální pozorovatelé zaslali do databáze MEDÚZY v roce 2006 celkem 5625 odhadů od 7 pozorovatelů. K 31. 12. 2006 obsahuje databáze MEDÚZY celkem 129 872 odhadů od 161 pozorovatelů.

Tabulka 2: Vizuální pozorovatelé, kteří poslali data v roce 2006

Jerzy Speil (SP)	3071
Pavol A. Dubovský (DPV)	2128
Mario Checcucci (CC)	772
Lubomír Urbančok (URB)	627
Martin Lehký (LEH)	101
Jakub Černý (CE)	42
Libor Šindelář (SIN)	31

1.3. Fyzické proměnné hvězdy – CCD data

CCD databáze MEDÚZY 2006 zatím nabyla v roce 2006 o 8076 měření od 3 pozorovatelů. K 31. 12. 2006 obsahovala CCD databáze MEDÚZY celkem 133 600 měření od 16ti pozorovatelů.

Tabulka 3: Pozorování CCD za rok 2006

Luboš Brát (L)	4067
Ladislav Šmelcer (SM)	3844
Ondřej Pejcha (OP)	165

2. Pozorovací projekty

2.1. Projekt B.R.N.O.

B.R.N.O. (aneb Brno Regional Network of Observers) je projekt zastřešující pozorování zákrytových dvojhvězd. Vedoucí projektu byl v roce 2006 nadále RNDr. Miloslav Zejda a stejně tak i správcem databáze. WWW stránky projektu jsou i nadále na adrese <http://var.astro.cz/brno>. Byla provedena aktualizace české i anglické verze (Brát), aby nedocházelo k záměně se stránkami Sekce jako takové. Publikace minim v roce 2006 neproběhla, probíhá kontrola všech minim (Zejda). V první polovině roku 2007 by měla vyjít souhrnná publikace všech minim v databázi B.R.N.O.. Poté bude minimálně jednou do roka vycházet publikace minim v časopisu OEJV a to spolu s aktualizovaným katalogem orbitálních elementů sledovaných soustav - BRKA. Za úspěch lze považovat, že katalog BRKA byl citován v nové verzi GCVS jako zdroj elementů.

2.2. Projekt MEDÚZA

MEDÚZA je název projektu, který shromažďuje a koordinuje pozorování fyzických proměnných hvězd u nás. Vedoucí projektu je i nadále Bc. Petr Sobotka. Správce databáze CCD je Bc. Ondřej Pejcha, správce databáze vizuálních pozorování je Bc. Petr Sobotka. V rámci projektu se nevyvíjí téměř žádná aktivita, probíhá pouze pozorování a údržba databáze, to se projevuje i na drastickém úbytku počtu nových pozorování. Tento neradostný trend je bohužel důsledkem celkového úbytku vizuálních pozorovatelů proměnných hvězd a vyšší technologickou náročností pozorování těchto objektů CCD technikou. CCD pozorovatelé se tak zaměřují především na zákrytové dvojhvězdy.

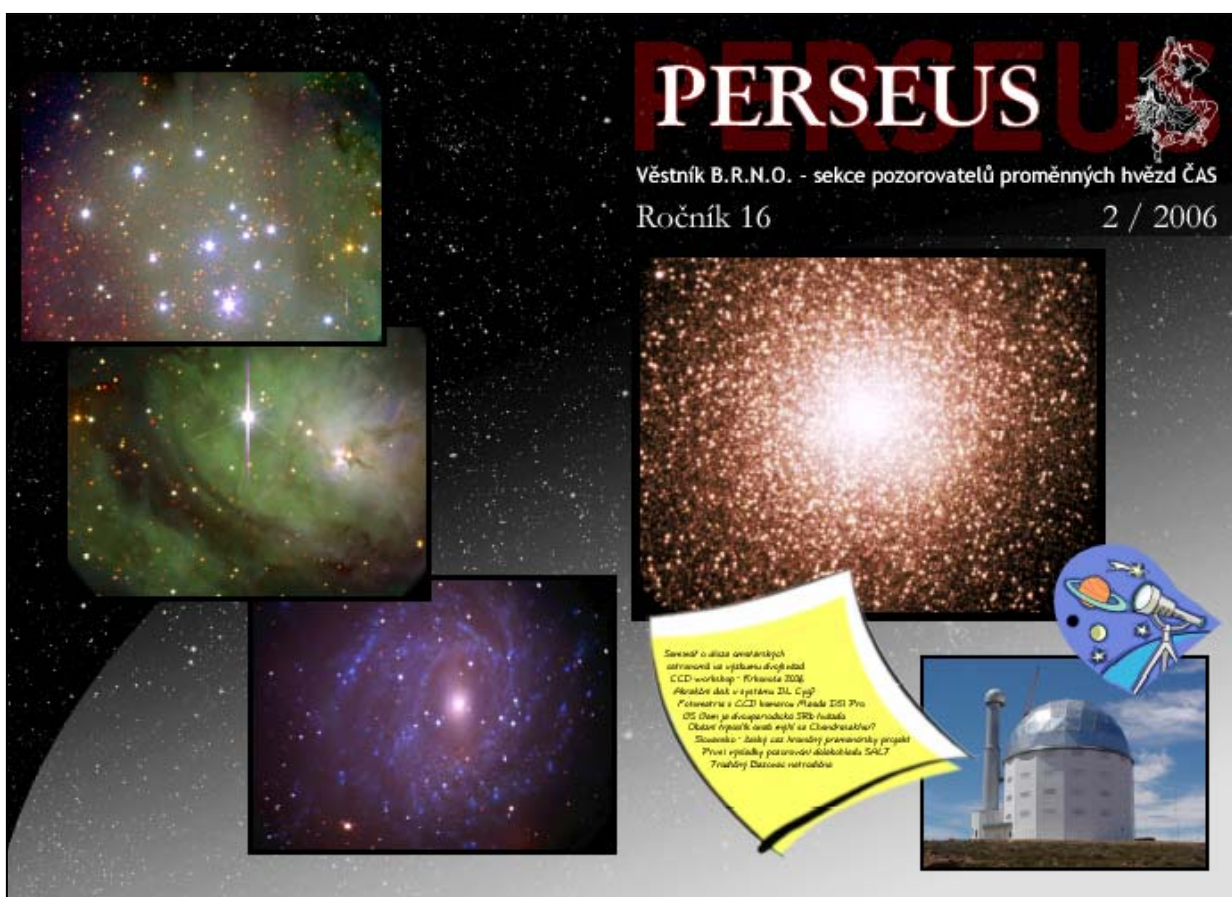
Libor Šindelář a Bc. Luboš Brát vypracovali komplexní 152 stránkovou publikaci srovnávající vizuální pozorování hvězd v programu MEDÚZA s daty z robotických přehlídek: „*Objects in MEDUZA observing program neglected by robotic surveys*“. Viz www.meduza.info.

3. Publikace

3.1. časopis Perseus

V roce 2006 vyšla 4 čísla: 3/2005, 4/2005, 1/2006, 2/2006. Bohužel se nám stále nedaří dotáhnout dvoučíslový skluz ve vydávání Persea. Od čísla 4/2005 je šéfredaktor Brát, do té doby Zejda. Naši snahu dotáhnout zpoždění ve vydávání Persea zmařil odchod našeho sazeče P. Luřchy, v důsledku čehož se číslo 1/2006 podařilo vydat až na začátku září. Nového sazeče se podařilo sehnat až na číslo 2/2006 a je jím J. Mráček z hvězdárny ve Valašském Meziříčí. Číslo 1/2006 nasázeno svépomocí (Sobotka, Brát). Od čísla 4/2005 tisk zajišťuje tiskárna RUDI a.s. z Tábora (www.rudi.cz). Tiskárna byla vybrána na základě konkurzu z více než 150ti tiskáren po celé ČR podle kritéria nízká cena a vysoká kvalita tisku. Zatím maximální spokojenost! Cena jednoho výtisku Persea s plnobarevnou obálkou a černobílým vnitřkem 32 stran je 26,7 Kč. Distribuce i nadále firma ADLEX z Prahy.

Obrázek: Obálka Persea 2/2006

3.2. sborník z 37. konference

Z minulého ročníku konference byl vydán sborník v *Open European Journal on Variable stars*. Sborník vyšel jako OEJV číslo 23: *Proceedings of the 37th Conference on Variable Stars Research* a je již indexován v ADS a databázi Simbad.

3.3. Open European Journal on Variable stars

Žurnál se v průběhu roku 2006 dobře ujal mezi autory. V roce 2006 vyšlo v OEJV 40 prací. Na základě doporučení od Arne Henden (předseda AAVSO) jsme v OEJV zavedli redakční radu. Editoriál je zatím 8 členný a mezinárodní: L. Brát (ČR), A. Paschke (Švýcarsko), O. Pejcha (ČR), P. A. Dubovský (Slovensko), T. H. Dall (Holandsko/USA), G. Poyner (UK), I.L. Andronov (Ukrajina), E. Poretti (I). Pro redaktory byla zřízena speciální editorská on-line sekce, kde se vyjadřují k práci čekající na schválení. V praxi je většina prací vrácena k opravení drobných nepřesností a chyb => zkvalitnění prací publikovaných v OEJV.

3.4. Publikace minim B.R.N.O.

Bohužel stále nejsou nové práce BRNO, ve kterých by byla publikována minima zaslaná do databáze B.R.N.O.. M. Zejda a kol. provádí kontrolu všech minim v databázi, potom by měla vyjít souhrnná publikace. Od příštího roku budou pravidelně vycházet nová minima v menších, ale zato častějších pracích v OEJV. Kromě seznamu minim bude možné v krátkých notičkách přidávat nové elementy či poznámky. Publikovat se budou vizuální i CCD minima.

4. Software & internet

4.1. O-C brána, <http://var.astro.cz/ocgate>

A. Paschke pracuje nadále na doplňování této celosvětové databanky minim a maxim. Nyní dokončil všechny objekty ze souhvězdí And až Lac. Odkaz na O-C bránu byl začleněn i do *International Variable Star Index* (AAVSO). Ukazuje se, že tato databáze je hojně využívána uživateli z celého světa. Jedná se totiž o unikátní projekt, který nemá ve světě obdobu, a to ve své interaktivitě, homogenosti a aktuálnosti dat. Nezbyvá než se těšit, až bude doplněna i zbývající polovina dat (snad do 2 let).

4.2. CzeV katalog, <http://var.astro.cz/newvar.php>

K dnešnímu dni obsahuje katalog 131 hvězd od 21 objevitelů (či skupin objevitelů).

4.3. E-shop se sekčními tiskovinami a tričky <http://www.webservices.cz/varshop>

Tento e-shop byl založen, abychom se zbavili přebytečných tiskovin a propagačního textilu. Bohužel není příliš využíván – během roku jeho služeb využilo jen několik zájemců. Stále nám tak zůstává skladem mnoho tiskovin, které by bylo třeba rozdělit mezi zájemce. Ukazuje se, že třeba i zdarma. Pokud by nějaký pořadatel astronomické akce chtěl rozdávat účastníkům např. publikace Pozorování proměnných hvězd I nebo mapky na pozorování, velmi rádi se s ním spojíme a materiály dodáme. Hlavní pro nás je, aby publikace byly smysluplně využity.

4.4. Diskuzní server www.astro-forum.cz

L. Brát spravuje sekci Proměnné hvězdy na tomto serveru. Je to výborný prostředek komunikace. Doporučujeme všem, aby jej nejen četli, ale i aktivněji přispívali. Diskuse o proměnných hvězdách mohou zvýšit zájem o stelární astronomii mezi širším okruhem astronomů, což je velmi žádoucí!

4.5. On-line výsledky ze sekčního přístrojového setu Vixen + CCD, http://var.astro.cz/sekcni_set/

Na našem serveru byla zprovozněna www stránka s pozorováními pořízenými za pomoci našeho přístrojového setu (viz dále kapitola „Ze společnosti“). Ing. Radek Dřevěný zde vystavil 35 pozorovacích řad pořízených od března 2006, kdy přístroj začal využívat. Tento pozorovací deník je napojen na O-C bránu a je možné se u všech pozorování podívat, jak určené minimum zapadá do O-C diagramu.

4.6. E-mailové konference list-brno@astro.cz a list-meduza@astro.cz

Na základě stížností od členů našich konferencí brno@astro.cz a meduza-disc@atrey.karlin.mff.cuni.cz na velké množství spamu jsme s administrátorem K. Mokřým sáhli k ráznému opatření. Adresy konferencí se změnilly na list-brno@astro.cz, respektive list-meduza@astro.cz, a byly nakonfigurovány pro příjem e-mailů pouze z řad přihlášených odběratelů konference.

4.7. C-MuniPack

Během roku pokračoval Ing. David Motl aktivně na dalším vývoji tohoto výborného programu na zpracování CCD snímků. C-MuniPack je u nás doporučován jako standard pro stelární (aperturní) fotometrii.

5. Akce

5.1. CCD workshop – Krkonoše 2006

V říjnu jsme uspořádali pracovní setkání věnované problematice CCD fotometrie. Akce se konala 6.-8. října 2006 v Peci pod Sněžkou (na chatě ELIŠKA a na ALTAN.Observatory L. Bráta). Zúčastnilo se jí 18 pozorovatelů – současných i potenciálně budoucích. Ve dvou dnech byla prodiskutována kompletně celá problematika CCD. Od nároků na dalekohled či montáž, přes typy CCD kamer, metodiku pořizování snímků, jejich zpracování, práci s fotometrickými daty a možnosti jejich publikace či uplatnění. Akce byla samofinancována z účastnických příspěvků. Akce byla po stránce SOC i LOC organizována naší Sekcí PPH ČAS. Dík patří všem mluvčím a P. Svobodovi za inspiraci, na jejímž základě jsme akci uspořádali.

Obrázek: CCD workshop Krkonoše 2006, exkurze na ALTAN.Observatory

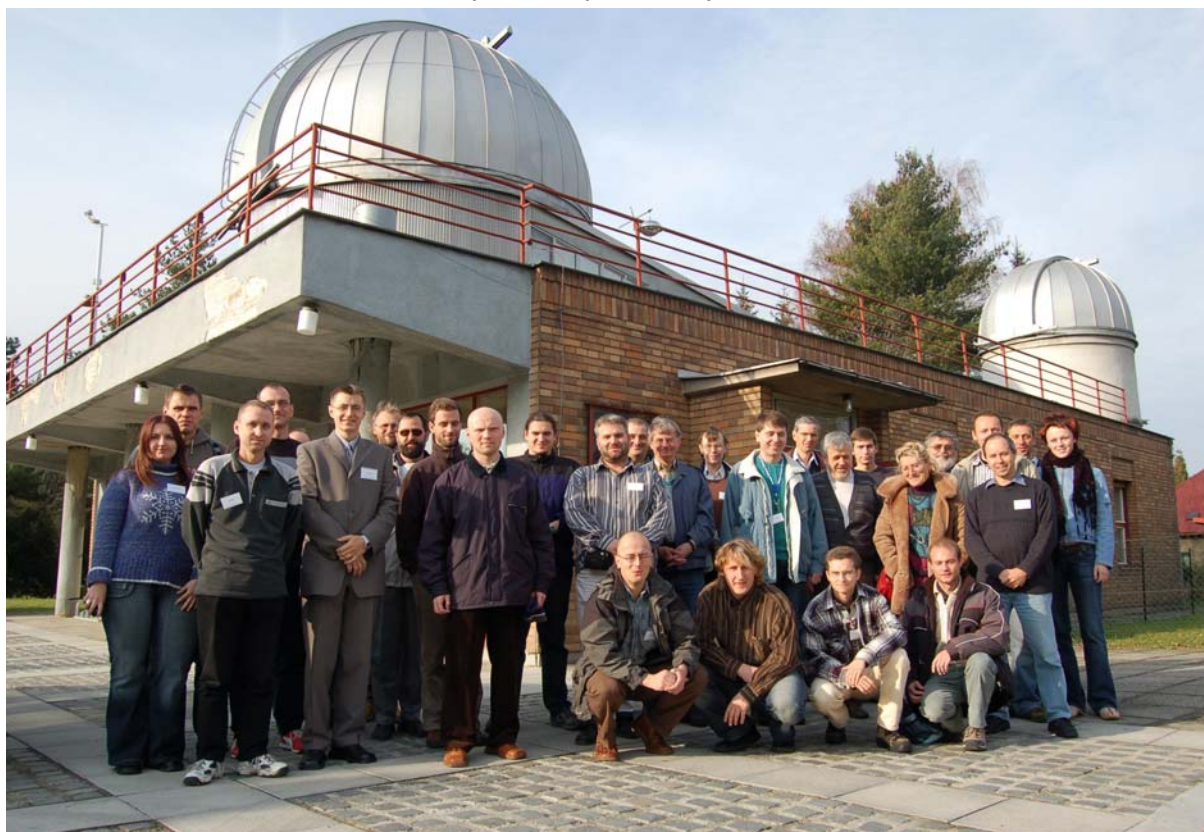
Obrázek: CCD workshop – Krkonoše 2006, v zasedací místnosti

5.2. Konference o výzkumu proměnných hvězd

Kvůli problémům, které způsobilo pořádání minulého ročníku v Brně na HaP M. Koperníka byla po dlouhé době změněna lokalita. Akce se konala ve svém 38. ročníku na hvězdárně ve Valašském Meziříčí v termínu 17. – 19. listopadu 2006. Oproti loňskému roku ji pořádala jen Sekce PPH ČAS a hvězdárna Valašské Meziříčí. Letošní konference měla poměrně vysoké procento zastoupení mezi profesionálními astronomy z ČR i SR. Mnoho přednášejících bylo organizátory pozváno za účelem přednesení diskusních příspěvků k tématu vhodného pozorovacího programu a dalšího směřování výzkumu a pozorování proměnných hvězd u nás. Závěry a celkové shrnutí této diskuse se ještě zpracovává. Již nyní lze ale říci, že vzhledem k pozvolné změně pozorovací techniky od vizuální k CCD dojde k úpravě programu B.R.N.O. (budou vybrány zajímavější zákrytové dvojhvězdy, byť s menší amplitudou), přibudou takzvané „tresky“ čili tranzitující exoplanety – extrémní případy zákrytových „dvojhvězd“. Jako pozorovatelé jsme byli požádáni o pozorování vysokoenergetických objektů jako jsou kvazary, blazary, rentgenové zdroje a kataklyzmické proměnné. V roce 2007 tedy dojde k výrazným změnám v pozorovacím programu Sekce a k formě publikace dat. Velké díky patří L. Šmelcerovi a jeho týmu, který zajistil konání konference z hlediska lokální organizace ve Valašském Meziříčí.

Obrázek: Účastníci 38. konference o výzkumu proměnných hvězd

6. Ze společnosti

6.1. Členská základna

Na začátku roku jsme měli 78 členů, během roku jich 14 Sekci opustilo a 3 noví členové se přihlásili. Ke dni 31. 12. 2006 tak máme 67 členů.

6.2. Cena Jindřicha Šilhána Proměňář roku 2006

Cenu obdržel RNDr. Petr Svoboda za vynikající pozorovatelskou práci v oboru proměnných hvězd, za inovace v metodice jejich pozorování, propagaci proměnných hvězd mezi širší astronomickou obcí. Pro úplnost dodávám, že materiální odměny ve výši 1000,- Kč, která náleží k ceně se minulý oceněný (D.Motl, rok 2005) vzdal ve prospěch Sekce.

6.2. Další ocenění

Na jaře obdržel náš člen Ladislav Šmelcer významné ocenění od České astronomické společnosti – Kvízovu cenu. Tato cena se uděluje jednou za dva roky v jednom z oborů: proměnné hvězdy, meziplanetární hmota, popularizace astronomie. Kamil Hornoch obdržel ocenění Pacifické společnosti. Všem gratulujeme!

6.4. Sekční přístrojový set Vixen + CCD SBIG ST-7 + BVRI

Jak jsme již informovali na stránkách Persea, naše Sekce zakoupila postarší CCD kameru od P. Svobody a nyní ji zapůjčuje svým členům spolu s dalekohledem Vixen GP 80M. Přihlásit se může kterýkoliv člen Sekce PPH ČAS. Vybranému zájemci bude tento přístroj zapůjčen jako komplet k pozorování proměnných hvězd na 1 rok. Prvním uživatelem přístroje se stal Ing. Radek Dřevěný ze Znojma. Zápůjční doba mu končí 30.4.2007. Poté poputuje set k dalšímu zájemci.

6.5. Vztahy se Společností pro studium proměnných hvězd – B.R.N.O.

Od roku 2007 není umožněno hradit snížený členský příspěvek do Sekce PPH ČAS 30,-Kč. Vedení Sekce nepovažuje existenci SSPH-B.R.N.O. za přínosnou pro výzkum proměnných hvězd u nás. Nicméně nový předseda SSPH Š. Paschke požádal o setkání s předsedou Sekce PPH ČAS L. Brátem, ke kterému došlo mezi čtyřma očima 21.11.2006 v Peci pod Sněžkou. Š. Paschke přijel jednat s tím, že by rád dosáhl urovnání vztahů mezi Společností SSPH (dále jen Společnost) a Sekcí PPH ČAS (dále jen Sekce). Společnost požádala o pokračování praxe, kdy Sekce prodává Společnosti časopis Perseus. L. Brát souhlasil za Sekci pod podmínkou, že Společnost bude aktivně přispívat k vydávání Persea. Se změnou vedení Společnosti SSPH na podzim 2006 se posunul i smysl její existence – udržet pozorování a výzkum proměnných hvězd na brněnské hvězdárně. Š. Paschke požádal o pomoc v úsilí o zachování existence Vyškovské hvězdárny.

6.6. Prezentace Sekce PPH ČAS na Setkání složek

L. Brát představil historii a současnou činnost Sekce na Setkání složek ČAS v Kolovratech v květnu 2006.

7. Závěrečné shrnutí

Rok 2006 lze považovat za podařený, podíváme-li se na počet pozorování v projektu B.R.N.O.. Během roku 2006 došlo k nárůstu CCD pozorování zákrytových dvojhvězd – mimo jiné i díky práci R. Dřevěného se sekčním přístrojovým setem (dalekohled Vixen + CCD kamera SBIG ST-7). To je velmi potěšující výsledek a je vidět, že investice, kterou Sekce vynaložila na získání nové CCD kamery, se vyplácí. Bohužel pozorování fyzických proměnných hvězd je u nás v útlumu. V letošním roce se zatím sešlo do databáze MEDÚZY méně pozorování než v minulých letech. Perseus, ročník 2006 má velké zpoždění vlivem odchodu sazeče. Všechno zlé je ale k něčemu dobré a příchod nového sazeče J. Mráčka znamenal výraznou změnu vzhledu našeho časopisu. Náš časopis OEJV (Open European Journal on Variable stars) se letos stal recenzovaným časopisem s mezinárodní redakční radou. O-C brána je čím dál více využívána a tím, jak se postupně naplňuje databáze minim, se stává tato aplikace celosvětově unikátním nástrojem pro výzkum zákrytových dvojhvězd. V současnosti je databáze v O-C bráně naplněna zhruba z poloviny. 38. konference o výzkumu proměnných hvězd se letos konala ve Valašském Meziříčí a měla velkou účast mezi astronomy profesionály. Zazněly zde fundované příspěvky o tom, kam se ubírá výzkum proměnných hvězd ve světě a kterým směrem bychom se měli dát i u nás, abychom „nezaspali dobu“. Na základě příspěvků a diskuse, které zde zazněly, bude v nejbližší době modifikován pozorovací program zákrytových dvojhvězd i fyzických proměnných hvězd.

8. Poděkování

Dovolte mi na závěr poděkovat lidem, kteří se zasloužili o chod naší Sekce i o výzkum na poli proměnných hvězd v roce 2006. V první řadě bych rád poděkoval Ing. Radku Dřevěnému za pečlivé vedení našeho sekčního účetnictví. Této nevděčné role se zhostil na výbornou a je mi jakožto předsedovi nedocenitelnou oporou ve vedení naší Sekce. Dále bych chtěl poděkovat RNDr. Petru Svobodovi za aktivní a vysoce kvalitní pozorovací práci i za inspiraci, kterou mi byl v mnoha jiných okamžicích dlouhého roku 2006. Děkuji Ing. Daliboru Hanžlovi z Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně za to, že umožňuje již dlouhá léta provoz našeho serveru <http://var.astro.cz>. Děkuji správcům databází B.R.N.O. RNDr. Miloši Zejdovi, MEDÚZA CCD Bc. Ondrovi Pejchovi a MEDÚZA vizuální Bc. Petru Šobotkovi. Děkuji členům VV ČAS za podporu naší Sekci a za výbornou práci ve vedení České astronomické společnosti. A nemohu zapomenout na ty z vás, díky nimž a kvůli nimž zde jsme - děkuji všem aktivním pozorovatelům proměnných hvězd!

Společnost pro meziplanetární hmotu se statutem sekce

Název: Společnost pro meziplanetární hmotu
Právní forma: Občanské sdružení
IČ: 62 16 10 08
Datum vzniku: 1. 6. 1995
Adresa sídla: Hvězdárna a planetárium Mikuláše Koperníka v Brně, Kraví hora 2,
616 00 Brno
Kontakt: smph@astro.cz
Internet: <http://smph.astro.cz>

Společnost pro meziplanetární hmotu, zkratkou SMPH, je dobrovolným sdružením odborných a vědeckých pracovníků, amatérských zájemců o tuto problematiku a dalších přátel astronomie a příbuzných věd. Společnost vznikla v roce 1995 ze Sekce pro meziplanetární hmotu České astronomické společnosti jako občanské sdružení, na základě smlouvy s Českou astronomickou společností je jejím kolektivním členem se statutem sekce od r. 1996. Prvním předsedou SMPH byl zvolen doc. RNDr. Vladimír Znojil, CSc., počet členů se pohybuje kolem 60. Pro informaci členů slouží Zpravodaj SMPH, který obsahuje aktuální informace pro pozorovatele komet, meteorů a zákrytů hvězd planetkami, další informace lze nalézt na <http://smph.astro.cz/>; ke komunikaci mezi členy je využívána elektronická konference SMPH. SMPH pro své členy a další zájemce pořádá pravidelně setkání SMPH, spojená se seminářem, a dále podle aktuálního dění na obloze se podílí na organizaci pozorovatelských aktivit a kampaní. SMPH spolupracuje s tuzemskými i zahraničními organizacemi, pozorování jejích členů jsou publikována v IMO (International Meteor Organization) a v ICQ (International Comet Quarterly).

Výkonný orgán:

Vladimír Znojil – místopředseda pro odbornou činnost
Ivo Míček – místopředseda pověřený řízením SMPH
Kamil Hornoch – člen výboru pověřený organizací pozorování komet
Jakub Koukal – člen výboru pověřený organizací pozorování meteorů
Martin Lehký – člen výboru pověřený redakcí Zpravodaje
Petr Scheirich – člen výboru pověřený organizací pozorování planetek a správou webu
Jiří Srba – člen výboru
Miroslav Šulc – hospodář, člen výboru, pověřený členskou evidencí

Revizní komise:

Pavel Klásek – předseda
Jakub Černý – člen
Ondřej Pejcha – člen

ČINNOST SPOLEČNOSTI

Rok 2006 znamenal pro SMPH úspěšnou sérii aktivit, jejich vrcholem bylo ocenění Kamila Hornocha Pacifickou astronomickou společností cenou pro nejúspěšnějšího amatérského astronoma na světě. Zvýšila se aktivita pozorovatelů meteorů, rovněž pozorování komet i díky mimořádným okolnostem zaznamenala nárůst. V průběhu roku 2006 vyšlo 13 čísel Zpravodaje SMPH, včetně příloh s mapkami pro pozorování komet a uskutečnil se seminář na Hvězdárně v Hradci Králové.

Členové výboru vypracovali v nové podobě výroční zprávu SMPH za rok 2005, která byla předložena členům SMPH a dále ČAS – zde posloužila pro souhrnnou výroční zprávu pro RVS. Dne 13.1. 2006 proběhla schůze výboru SMPH, která se věnovala předloženému návrhu výroční zprávy a plánu činnosti na rok 2006. Dne 28.1.2006 proběhlo jednání VV ČAS na AsÚ v Praze, zúčastnili se ho M.Šulc a I.Míček – program se týkal plánu činnosti složek. Proběhlo vyhodnocení soutěže Moje vánoční kometa a vítězům byly odeslány ceny.

V dubnu proběhlo vzpomínkové setkání při příležitosti oslav 70. narozenin RNDr. Jiřího Grygara, CSc., za SMPH se této akce zúčastnil a blahopřání předal Ivo Míček.

Kolovraty se opět staly 12.5.2006 místem setkání složek ČAS. Ještě den před tím se Ivo Míček zúčastnil jednání VV ČAS, nejdůležitějším bodem programu bylo jednání o dotacích složkám na rok 2006. SMPH získalo dotaci v požadované výši 16 500 Kč a díky tomu mohl být uhrazen kongresový poplatek a tím i zajištěna účast Kamilu Hornochovi na jednání GA IAU v srpnu 2006 v Praze. Na jednání složek vystoupil Kamil Hornoch s rekapitulací své činnosti, tajemník ČAS Pavel Suchan zde oficiálně oznámil udělení mezinárodní ceny nejlepšímu astronomovi-amatérovi Kamilu Hornochovi za rok 2006 Pacifickou astronomickou společností. Cenu Z. Kvíze získal Ladislav Šmelcer z Hvězdárny ve Valašském Meziříčí, laudatio pronesl Ivo Míček.

Do společného projektu „Přes hvězdy ke spolupráci a poznání“ hvězdáren ve Valašském Meziříčí a v Kysuckém Novém Městě přispěli Jiří Srba (na seminářích vystoupil s příspěvkem na téma pozorování komet a meteorů), rovněž Vladimír Znojil a Ivo Míček publikovali na webu tohoto projektu články o kometární a meteorické astronomii – projekt Přes hvězdy ke spolupráci a poznání (<http://projekty.astrovm.cz>).

Červenec byl ve znamení významného životního jubilea člena SMPH a ČAS prof. Ing. Emila Škrabala, DrSc. h.c. – oslavil 100 let a gratulaci spolu s dary připravil Vladimír Znojil. Ve Zpravodaji SMPH vyšly paměti pana profesora (podle přepisu z nahrávky Jindřicha Šilhána a Miroslava Šulce), text obdržel pro potřeby rozhlasového natáčení i Jiří Grygar.

Jiří Srba se v červenci zúčastnil Letní expedice na Hvězdárně v Úpici, kde přednášel o pozorování meteorů. Ivo Míček se zúčastnil jako porotce vyhodnocení soutěže „Světelné znečištění“, kterou pořádala Západočeská pobočka ČAS v Plzni.

Srpnové 26. valné shromáždění IAU v Praze bylo světovým astronomickým mezníkem. SMPH finančně podpořila účast svého člena Kamila Hornocha, který zde převzal cenu Pacifické astronomické společnosti jako nejlepší světový astronom – amatér pro rok 2006. Po předání ceny následoval společný oběd s představiteli PAS, a jednání s Danielem Greenem z Minor Planet Center (MA., USA), kterého se jako host zúčastnil rovněž Ivo Míček.

Na předchozí stránce: Kamil Hornoch s cenou Pacifické astronomické společnosti, kterou převzal od výkonného ředitele Michaela Bennetta (vpravo).

Ivo Míček připravil o ceně PAS pro Kamila Hornocha tiskové prohlášení, tato cena tak byla sledována všemi hlavními sdělovacími prostředky v ČR. Světové setkání astronomů se stalo svědkem odhalení pamětní desky astronomovi a objeviteli komety W. Bielovi v Josefově-Jaroměři (tuto akci organizovala Astronomická společnost a Hvězdárna a planetárium v Hradci Králové, za SMPH se podílel Martin Lehký), předání Nušlovky ceny na půdě AV ČR Dr. Zdeňkovi Sekaninovi bylo další významnou událostí v oblasti ocenění výzkumu komet, umocněnou přednáškou.

Na konci srpna navštívil Ivo Míček hvězdárny v Kroměříži a ve Vsetíně, proběhla jednání s jejich zástupci.

Vynikající účast a odezvu představovala akce organizovaná Evropskou komisí European researcher's night 2006 / Evropská noc vědců, která byla zaměřena na popularizaci vědy. SMPH spolu s Archeologickým pracovištěm v Mikulčicích uspořádala akci „A+A“ – Archeologie a Astronomie. Sérii prezentací a pozorování oblohy shlédlo 65 návštěvníků archeologického areálu. Rovněž tato akce byla podpořena v médiích a na tiskové konferenci AV ČR.

V rámci Světového kosmického týdne proběhl seminář Sdružení hvězdáren a planetárií na hvězdárně ve Valašském Meziříčí, součástí programu bylo vystoupení Ivo Míčka s přednáškou na téma Komunikace pro demonstrátory hvězdáren.

Podzimní setkání členů SMPH na semináři na hvězdárně v Hradci Králové mělo výborný program zajištěný jednotlivými vystupujícími jak z SMPH (Petr Horálek, Martin Lehký, Ivo Míček, Miloš Weber) tak i ze spolupořádající Astronomické společnosti Hradec Králové. Sobotní odpoledne bylo zakončeno přednáškou pro veřejnost na téma „Výzkum meziplanetární hmoty pomocí kosmických sond“ (Ivo Míček). Seminář byl zakončen návštěvou pevnosti v Josefově - Jaroměři.

V listopadu byl vyhlášen spolu s ČAS a její Sekcí pro mládež druhý ročník fotografické soutěže Moje vánoční kometa, soutěžící mohli prezentovat své snímky ve 4 kategoriích: Kometa – součást Sluneční soustavy, Kometa inspirující, Moje vánoční kometa a Vánoční hvězda dětskýma očima. Celkem 86 soutěžících (oproti loňskému roku se zvýšil počet čtyřnásobně) poslalo 92 příspěvků, soutěž byla ukončena 6.1.2007 vyhlášení vítězů proběhlo 19.1.2007.

Dne 15.12.2006 proběhlo v Brně setkání výboru SMPH, kde byl připraven plán na nejbližší období a zhodnocen uplynulý rok.

Popularizační činnost

- Články na www.astro.cz:

Vyhodnocení soutěže „Moje vánoční kometa“ – leden

Když se vrací hvězdný prach – Sonda Stardust, Ivo Míček, leden

Kráter Kebira, Egypt – Ivo Míček, březen

Meteorická přeháňka od komety 73/P – Martin Lehký, duben

Zatmění Slunce – Naše Slovácko, Ivo Míček, březen

Jak vzniká zatmění Slunce – Ivo Míček, Mezinárodní studijní setkání Helsingbor, Dánsko

Komety a jejich pozorování – web projektu Přes hvězdy ke spolupráci a poznání

<http://projekty.astrovm.cz>, Vladimír Znojil, červen

Meteory a jejich pozorování - web projektu Přes hvězdy ke spolupráci a poznání

<http://projekty.astrovm.cz>, Ivo Míček, říjen

Pozorovatelské aktivity – Povětroň, Martin Lehký a Petr Horálek

- *Hromadné sdělovací prostředky:*

Rozhlasové příspěvky a rozhovory

Rádio JIH

Čro – Leonardo – popularizace astronomie:

Krátery na Měsíci, Výbuchy hvězd, Zatmění Měsíce – Ivo Míček, březen

Sopky ve Sluneční soustavě, Dopad planety na Zemi – Ivo Míček, duben

Sluneční plachetnice, Chybějící planeta mezi Marsem a Jupiterem – Ivo Míček, červenec

Čro Regina – Mimořádná aktivita Leonid – Ivo Míček, listopad

ČT, Nova, Prima, rozhlasové stanice, denní tisk, časopisy: Cena PAS – Kamil Hornoch, srpen a září

Hvězdářská ročenka 2006 – části Komety, Meteorické roje – Vladimír Znojil

Tisková prohlášení – SMPH spolu s ČAS

O kometě 73P/Schwassmann-Wachmann – Jiří Srba

Cena Pacifické astronomické společnosti – Ivo Míček

Evropská noc vědců – Pavel Suchan

Mimořádná aktivita Leonid v roce 2006 – Ivo Míček

Popularizace astronomie

Pozorování meteorů – Projekt Přes hvězdy ke spolupráci a poznání – Kysucké Nové Město, Jiří Srba, květen

Pozorování meteorů – Letní expedice Úpice, Jiří Srba, červenec

Evropská noc vědců – Ivo Míček, Jiří Kamrla, ArÚ AV ČR Mikulčice-Valy, září

Seminář Sdružení hvězdáren a planetárií Valašské Meziříčí – Komunikace pro demonstrátory hvězdáren – Ivo Míček, říjen

Meziplanetární hmota očima kosmických sond (přednáška pro veřejnost) – Hradec Králové, seminář SMPH – Ivo Míček, listopad

Sluneční soustava na vlastní oči – Gymnázium Skalica (SR) – Ivo Míček, listopad

Pozorovatelské aktivity a mezinárodní spolupráce

I. Úvod

Odborná činnost členů SMPH je založena na spolupráci s International Meteor Organization (IMO) v oblasti pozorování meteorů a s International Comet Quarterly (ICQ) v oblasti pozorování komet. Postup podle mezinárodních standardů a jejich metodik zaručuje uznání výsledků pozorovatelů. Pozorování planetek je zaměřeno na sledování zákrytů hvězd planetkami – zde pozorovatelé spolupracují se Zákrytovou a astrometrickou sekcí ČAS a podle metodiky International Occultation Timing Association (IOTA).

II. Zpráva o činnosti JST za rok 2006

Martin Lehký, makalaki@astro.sci.muni.cz

Program automatizovaného 0,40-m f/5 Jan Šindel Teleskopu byl z větší části tradičně věnován astrometrii malých těles Sluneční soustavy. V průběhu 32 nocí (nejvíce v září, 13) bylo celkem pečováno o 21 komet (nejvíce v září, 10) a pořízeno 697 přesných pozic (nejvíce v září, 318). MPC stanice 048 Hradec Králové se tak opět dostala mezi neaktivnější stanice světa, které se zabírají astrometrií komet. Sledována byla také jedna blízkozemní planetka. Kompletní statistiku a astrometrická pozorování je možno nalézt na domovské stránce MPC stanice 048, <http://astro.sci.muni.cz/lehky/astrometry.html>.

Značná část pozorovacího času byla věnována také zákrytovým dvojhvězdám. Většinou se jednalo o slabé a málo sledované objekty z katalogu BRKA 2005. Do výběru se dostalo celkem 38 hvězd a výsledná fotometrie přinesla 60 okamžiků minim. Vedlejšími a velmi příjemnými

produktem měření byl objev tří nových proměnných hvězd. V zorném poli známé RV Tri se dokonce podařilo nalézt hned dvě. HKV2 Tri = CzeV128 Tri = VSX J021331.9+370236 = USNO-B1.0 1270-0034289 (R.A. = 02h 13m 31.95s, Decl. = +37o 02' 36.5", equinox 2000.0, m = 15.1 - 15.4 mag) a HKV4 Tri = CzeV130 Tri = VSX J021301.4+370326 = USNO-B1.0 1270-0034104 (R.A. = 02h 13m 01.49s, Decl. = +37o 03' 26.0", equinox 2000.0, m = 15.4 - 16.0 mag). Třetí nová zákrytová dvojhvězda byla objevena v blízkosti známé OQ Cas. HKV3 Cas = CzeV129 Cas = VSX J004712.6+610203 = USNO-B1.0 1510-0027592 (R.A. = 00h 47m 12.68s, Decl. = +61o 02' 03.4", equinox 2000.0, m = 15.2 - 15.8 mag). Většinou se jedná o proměnné typu W UMa.

Celkové využití observačního času na JST se v letošním roce nejen vyrovnalo období předchozímu, ale došlo dokonce k mírnému zlepšení. Softwarové vybavení zůstalo beze změn. Ke zpracování astrometrických měření byl využíván profesionální program Aphot od Miroslava Veleny a Petra Pravce z Ondřejovské observatoře. Ke zpracování fotometrických pozorování byl využíván Munipack Filipa Hrocha s grafickou nadstavbou Xebm Miroslava Brože a varianta CMunipack 1.1.3 Davida Motla.

- CCD astrometrie (MPC 048)
32 nocí (21 komet - 697 pozic) (1 planetka NEO - 15 pozic)
- Vizualní pozorování komet za rok 2006
10 komet - 109 pozorování
- Vizualní pozorování komet za období 1987 - 2006
179 komet - 2740 pozorování (+35 negativních)
- Proměnné hvězdy
38 hvězd z katalogu BRKA - 60 okamžiků minim
- Objevy
3 nové zákrytové proměnné hvězdy
u všech jsem určil základní parametry a sestavil kompletní fázovou křivku

III. CCD fotometrie komet na Hvězdárně Vsetín (Jiří Srba)

V roce 2006 pokračoval na Hvězdárně Vsetín projekt CCD fotometrie komet, který byl zahájen v roce 2003. Na pozorování komet se aktivně podílejí dva pozorovatelé – Emil Březina a Jiří Srba. Během uplynulého roku došlo k významné změně. V průběhu dubna 2006 byl původní primární přístroj používaný k fotometrii od roku 2003 – teleobjektiv MTO 8/500 mm – nahrazen newtonovým dalekohledem o průměru zrcadla 150 mm a světelností 1:8. Dalekohled vlastní výroby původně umístěný na dobsonově montáži byl modifikován pro práci s CCD kamerou a upevněn na montáž v kopuli vsetínské hvězdárny, kde je umístěn natrvalo. Od konstruktérů obdržel oficiální označení Newton BlackPearl 150/1200 (vychází z jeho tmavé povrchové úpravy). Během roku však byly k fotometrii experimentálně použity také jiné přístroje (objektivy Pentacon 1.8/50 mm, Helios 4/200 mm, Orestegor 4/300 mm). Ke snímání je stále využívána CCD kamera SBIG ST-7. S instalováním nového dalekohledu byl také pořízen nový filtr (obor R), který by měl přispět ke zpřesnění naměřených výsledků (teprve za použití tohoto filtru je přesně dodržen princip používané metody).

V roce 2006 bylo fotografováno celkem v průběhu 36 nocí, což je méně oproti roku 2005. Průměrně bylo každý měsíc pozorováno ve 3 nocích (nejvíce 8 nocí v červenci, nejméně 1 v srpnu a listopadu, 0 v prosinci). Rozdíl je dán jednak přechodem na nový přístroj, kdy během jara bylo skutečně několik testovacích nocí. Teleskop bylo třeba několikrát přejustovat. Další propad nastal díky deštivému počasí v srpnu, ten se však podařilo nahradit v průběhu září a října. Podstatné byly také jiné aktivity pozorovatelů. Do dubna 2006 bylo pozorováno se

starým systémem CCD + MTO, celkem bylo tímto způsobem napozorováno 10 nocí (poslední 8. dubna 2006). Po tomto datu byla pro účely CCD fotometrie používána již jen nová sestava CCD (R filtr) + Newton BlackPearl.

V průběhu roku 2006 bylo sledováno celkem 24 různých těles, z toho bylo 15 komet krátkoperiodických a 9 dlouhoperiodických (4 sledované komponenty komety 73P jsou brány jako jeden objekt). Celkem 14 komet bylo v roce 2006 pozorováno pouze negativně. Nejsledovanějšími kometami byly: 177P/Barnard – (16/93 – měření v základní apertuře/měření celkem), komplex 73P/Schwassmann-Wachmann (jádra B, C, G a R) – (20/90), 29P/Schwassmann-Wachmann – (17/87), 4P/Faye – (16/89). Celková doba provedených expozic jednotlivých komet přesáhla 38 h. Na skládaných snímcích s expozičními časy od 120 s do 1200 s bylo provedeno 638 měření jasnosti, z toho 169 v základní apertuře (nejčastěji 0.5' – MTO a 0.2' – Newton), zbytek v aperturách doplňkových (až po 18' respektive 10'). Celkem 48 měření bylo negativních.

Zpracovaná data jsou zasílána do ICQ pro publikaci v cirkulářích. Od podzimu 2006 jsou tato data dostupná také na internetu přímo na stránkách ICQ (<http://cfa-www.harvard.edu/icq/ICQ140c.html>). Získané fotografie slouží také k prezentaci činnosti Hvězdárny Vsetín. Výsledky a další zajímavosti související s projektem jsou průběžně prezentovány na webových stránkách Hvězdárny Vsetín (<http://www.hvezdarna-vsetin.inext.cz/showpage.php?name=comet>).

IV. CCD fotometrie komet a jiná pozorování MPH v Lelekovicích (Kamil Hornocho)

Pozorovatelé SMPH pořídili za rok 2006 přes 350 vizuálních odhadů jasnosti komet, která byla nebo budou publikována v ICQ. Dále jsem získal 130 pozičních měření komet, 6 pozic planetek a 2 pozice TNO. Většinu měření jsem získal v Lelekovicích pomocí dalekohledu o průměru 0.35-m, některá také v Ondřejově pomocí dalekohledu s průměrem 0.65 m. Výsledky jsou publikovány v Minor Planet Electronic Circ. a dalších cirkulářích a jsou zařazeny do světových databází pozorování.

V. Snímky spekter meteorických stop (Miloš Weber)

V roce 2006 exponováno v 9 nocích spektrografy 77,5 hodin. Žádné spektrum nebylo zachyceno.

VI. Pozorování meteorických rojů v roce 2006 (Jakub Koukal)

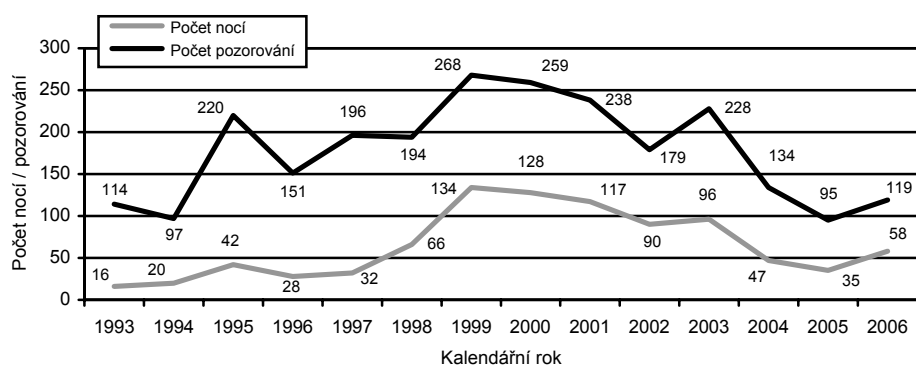
V roce 2006 zjevně došlo alespoň k dílčímu bodu zlomu, kdy se alespoň částečně (a je otázkou na jak dlouho) zvrátil nepříznivý klesající trend ve všech ukazatelích (počet pozorování, počet pozorovacích nocí, pozorovací čas i počet meteorů) z let 2004 a 2005. Celkový počet pozorovacích nocí v roce 2006 je 7. nejvyšší v historii, počet pozorování pak bohužel 4. nejnižší v historii, celková délka pozorovacího času je 8. nejvyšší v historii, celkový počet meteorů je dokonce 2. nejvyšší v historii (!!!). Zvláště pak u počtu spatřených meteorů se jednoznačně projevil fakt celkem příznivého počasí během maxima Orionid, Leonid a Geminid a s tím spojený relativně vysoký počet pozorovatelů (ve vztahu k předešlým rokům) pozorujících během tohoto období.

V roce 2006 pozorovalo celkem 23 pozorovatelů, což je srovnatelné s rokem 2005, došlo oproti minulému roku k minimálnímu nárůstu počtu aktivních pozorovatelů. Letos došlo k výraznému nárůstu počtu pozorovatelů, kteří pozorují teprve prvním rokem, je jich celkem 10 (oproti minulému roku, kdy se jednalo o 4 pozorovatele).

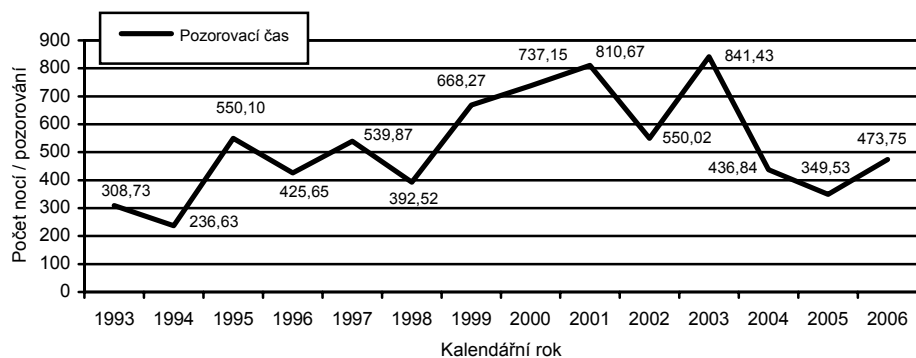
Pozorovatel		Pozorování v roce 2006			Pozorování celkem (1993-2006)				
IMO kód	Jméno a příjmení	Počet nocí	Pozor. čas	Počet met.	První rok pozorování		Počet nocí	Pozor. čas	Počet meteorů
BARM I	Michal Bareš	1	2,00	14	1995	10	45	137,21	1 527
CERJ A	Jakub Černý	12	30,35	1 059	1999	5	50	123,25	2 011
DOBP E	Petr Dobříčka	1	2,50	16					
GORS Y	Sylvie Gorková	17	73,09	1 151	2001	6	130	557,42	8 745
HORK M	Kamil Hornoch	2	4,08	208	1995	11	36	147,14	6 896
HORP T	Petr Horálek	2	7,83	288					
KADA P	Alžběta Kadlecová	1	2,22	147					
KALV A	Václav Kalaš	2	8,00	73	1993	14	110	297,04	2 986
KOUJ A	Jakub Koukal	45	64,74	9 103	1998	9	631	2 549,89	46 927
KUCM A	Matěj Kučera	1	3,75	17	2005	2	4	11,39	124
MARJ P	Jindřiška Marušáková	1	2,88	50					
MOCJ A	Jan Mocek	1	5,00	47	1994	8	19	52,64	713
NEDM A	Martin Nedvěd	9	11,73	270	2000	6	112	158,28	1 802
NEJKP	Karel Nejedlík	1	2,88	52					
PICIR	Irena Picková	4	7,33	102					
SAFZ P	Zuzana Šafernová	1	3,43	45					
SUSM I	Michal Šustr	1	1,18	13					
SVOP A	Pavel Svozil	2	2,00	25	1994	12	33	61,23	1 887
VETDI	Dita Větrovcová	2	7,00	42	1995	11	40	82,93	630
VERJX	Jan Verfl	1	1,52	35					
VOSJ A	Jaroslav Vošahlík	4	3,50	33	1998	8	33	36,57	326
WOLJ A	Jan Woloszczuk	5	15,41	381	2000	7	65	234,98	4 075
WOL MA	Martin Wolmut	2	6,40	34					

Rok	Počet nocí	Počet pozorování	Pozorovací čas	Počet meteorů	Pozorovací čas na 1 pozorování	Počet meteorů na 1 hodinu pozorování
1993	16	114	308,73	7 814	2,708	25,310
1994	20	97	236,63	2 976	2,439	12,577
1995	42	220	550,10	6 362	2,500	11,565
1996	28	151	425,65	4 430	2,819	10,408
1997	32	196	539,87	11 597	2,754	21,481
1998	66	194	392,52	4 957	2,023	12,629
1999	134	268	668,27	9 498	2,494	14,213
2000	128	259	737,15	10 675	2,846	14,481
2001	117	238	810,67	14 858	3,406	18,328
2002	90	179	550,02	10 660	3,073	19,381
2003	96	228	841,43	12 631	3,690	15,011
2004	47	134	436,84	9 283	3,260	21,250
2005	35	95	349,53	6 003	3,679	17,174
2006	58	119	473,75	13 537	3,981	28,574

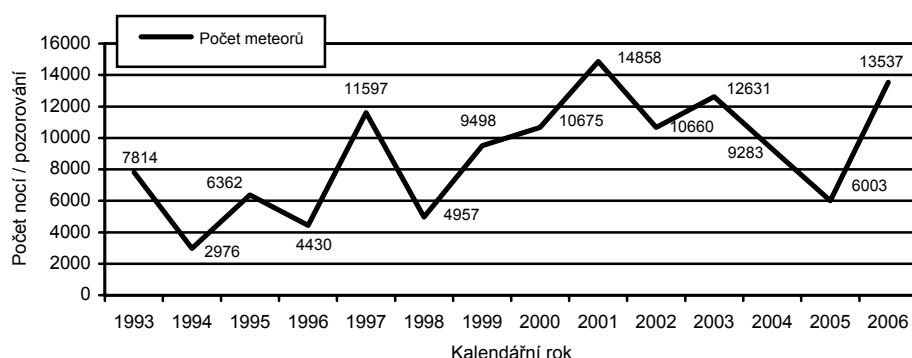
Grafický přehled pozorovacích nocí a pozorování v letech 1993-2006

Grafický přehled pozorovacího času v letech 1993-2006

Grafický přehled počtu meteorů v letech 1993-2006

Poměrně k celkovému počtu napozorovaných hodin se snížil počet pozorování, kdy probíhalo zakreslování meteorů. Celkem 6 pozorovatelů již pozoruje 10 a více let (BARMÍ, HORKM, KALVA, KOVJA, SVOPA, VETDI), přes 500 napozorovaných hodin se již dostali 2 pozorovatelé, přes 100 pak již 9 pozorovatelů, přes 1000 napozorovaných meteorů již má 13 pozorovatelů. Dalším pozitivem minulého roku je prodloužení průměrné doby pozorování z 3,679 hodiny na 3,981 hodiny (což je nejvyšší údaj od počátku činnosti SMPH), tímto byl v roce 2006 potvrzen stoupající trend z minulých let (prakticky od roku 1998 s výjimkou roku 2004 se tento údaj nepřetržitě zvyšuje). Z hlediska činnosti meteorických rojů patřil rok 2006 mezi spíše nadprůměrné, Leonidy sice nedosáhly frekvencí z ostrých maxim z let 1998, 1999, 2001, 2002, ale maximum v ranních hodinách 19.11.2006 bylo na mnoha místech ČR odpozorováno, ZHR dosáhla hodnot kolem 60 met/hod. Překvapivým byl letošní návrat Orionid, jednalo se o nejsilnější návrat tohoto roje mateřské komety Halley v posledních 35 letech, srovnatelný se silnějším příbuzným rojem ETAds. ZHR v maximu dosahovala až 50 met/hod., bohužel i přes velmi příznivé (teplé i jasné) počasí v období druhé poloviny října nebyla tomuto roji mezi pozorovateli věnována pozornost. Geminidy opět potvrdily fakt, že se v jejich případě v současné době jedná o nejsilnější roj kalendářního roku, navíc počasí bylo v okolí maxima příznivé a v ČR se podařilo odpozorovat nejen noc maxima, ale i noc následující, dle předběžné zprávy IMO se ZHR v maximu pohybovala kolem 110 met/hod., následující noc pak kolem 60 met/hod. V období kolem maxima Perseid bylo (jako již poslední dobou tradičně) špatné počasí, navíc v kombinaci se svitem Měsíce mělo za následek minimum pozorování z tohoto období.

INTERNET A SMPH

Internetová prezentace SMPH se nachází na serveru astro.cz (<http://smph.astro.cz>) a je v péči Petra Scheiricha. Slouží pro prezentaci SMPH, zejména pro uveřejňování informací z oblasti meziplanetární hmoty. Měsíčně přistupovalo na stránky SMPH v průměru 250 zájemců. Komunikaci mezi členy SMPH a dalšími zájemci pomáhá rovněž řešit elektronická konference na serveru yahoo.com (<http://groups.yahoo.com>) - veřejná skupina SMPH, v roce 2006 zde bylo distribuováno 108 zpráv, pro komunikaci mezi členy výboru SMPH slouží neveřejná skupina v_smph. V této skupině proběhlo 97 příspěvků. Moderátory konferencí jsou Petr Pravec a Petr Scheirich.

VZTAHY

Člen SMPH prof. Emil Škrabal oslavil v červenci 100 let. GA IAU Praha: Setkání s Danielem Greenem – Kamil Hornoch, Ivo Míček.

Poděkování

Za finanční a věcné dary, za podporu a spolupráci v roce 2006 děkujeme těmto institucím a jednotlivcům: Česká astronomická společnost, tajemník ČAS Pavel Suchan, Astronomický ústav AV ČR Ondřejov, Hvězdárna a planetárium Mikuláše Koperníka Brno, Hvězdárna Valašské Meziříčí, Hvězdárna Vsetín, Ing. Libor Lenža, NVA Nakladatelství Aldebaran, Hvězdárna a planetárium Hradec Králové, Astronomická společnost v Hradci Králové.

Závěr výroční zprávy

Výsledky obsažené v této Výroční zprávě vznikly díky velké schopnosti a péči mnoha desítek až stovek členů České astronomické společnosti a díky spolupracujícím organizacím. Kromě čerpání přidělené státní dotace ve výši 300 000 Kč ČAS v roce 2006 čerpala z grantu Nadace Partnerství (Svíťme ohleduplně) a z finanční podpory Evropské komise v 6. rámcovém programu (Noc vědců). Činnost ČAS podporuje také řada firem a jednotlivců, kteří zápujčkou nebo darem zajišťují pozorovací techniku, literaturu apod. – zcela mimořádnou zásluhu mají firma SUPRA Praha, s.r.o., zabývající se dovozem astronomické techniky a Nakladatelství a vydavatelství Aldebaran, které prodává veškerý sortiment astronomické literatury v České republice. Na mimořádně dobré úrovni je spolupráce s Astronomickým ústavem AV ČR.

Důležité adresy a spojení v České astronomické společnosti platné v roce 2006

Výkonný výbor

Sekretariát ČAS, Česká astronomická společnost, Astronomický ústav, Boční II / 1401, 141 31 Praha 4, telefon: 267 103 040

Jiří Grygar	grygar@fzu.cz	čestný předseda (nečlen VV ČAS)
Eva Marková	markova@obsupice.cz	předsedkyně
Pavel Suchan	suchan@astro.cz	místopředseda, tajemník a tiskový tajemník, kontakt se složkami a kolektivními členy, pokladník a pověřený hospodář
Karel Mokřý	mokry@astro.cz	www.astro.cz , server ČAS
Tomáš Bezouška	tomas.bezouska@seznam.cz	evidence členů (členská databáze, příjem přihlášek, rozesílání informačních materiálů novým zájemcům, rozesílání členských průkazů)
Štěpán Kovář	stepan.kovar@astro.cz	správa cen (Cena Fr. Nušla, Cena Littera astronomica)
Internetová konference VV ČAS	list-vvcas@astro.cz	
VV ČAS	cas@astro.cz	
Dotazy veřejnosti	info@astro.cz	

Sekce a pobočky

	jméno	instituce	ulice	město	PSČ	e-mail
Pobočky:						
Pražská	Ondřej Fiala	Štefánikova hvězdárna	Petřín 205	Praha 1	118 46	ondra.fiala@gmail.com
Českokobudějovická	František Vaclík		Žižkovo nám. 15	Borovany	373 12	fr.vaclik@centrum.cz
Teplická / Astronomická společnost Most	Zdeněk Tarant	Hvězdárna A. Bečváře	Hrad Hněvín	Most	434 01	tarant@rra.cz
Západočeská	Josef Jíra	Hvězdárna Rokycany	Voldušská 721	Rokycany	337 02	josef.jira@tiscali.cz
Brněnská	Petr Hájek	Hvězdárna Vyškov	P. O. Box 43	Vyškov	682 01	info@astro.cz
Východočeská	Marcel Bělík	Hvězdárna v Úpici	U Lípek 160	Úpice	542 32	marcel_belik@yahoo.com
Třebíčská	Roman Šula	Astronomický ústav AV ČR	Fričova 298	Ondřejov	251 65	sula@asu.cas.cz
Sekce:						
Přístrojová a optická	Zdeněk Řehoř					posec@astro.cz
Historická	Štěpán Kovář					hisec@astro.cz
Pro mládež	Kateřina Vaňková		Lipová 347	Tábor - Měšice	391 56	mladez@astro.cz
Sluneční	Jiří Čech		I. Sekaniny 1801	Ostrava	708 00	tel. 696 951 140
Pozorovatelů proměnných hvězd	Luboš Brát					brat@pod.snezkou.cz
Zákrytová a astrometrická	Jan Vondrák	Astronomický ústav AV ČR	Boční II/1401	Praha 4	141 31	vondrak@ig.cas.cz
Astronautická	Milan Halousek					milan.halousek@quick.cz
Kosmologická	Vladimír Novotný		Jašíkova 1533	Praha 4	149 00	nasa@seznam.cz
Společnost pro meziplanetární hmotu	Miroslav Šulc		Velkopavlovická 19	Brno	628 00	cma@quick.cz
Odborná skupina pro temné nebe	Pavel Suchan	Astronomický ústav AV ČR	Boční II/1401	Praha 4	141 31	suchan@astro.cz
Terminologická komise	Miroslav Šulc		Velkopavlovická 19	Brno	628 00	cma@quick.cz

IČO 00444537, DIČ CZ 00444537
bankovní spojení: 473965013/0300 (ČSOB)